

29 Μαΐου 2013  
Αριθμ. Πρωτ.: 156952/21310/2013

Χειριστές:  
Μαρία Βουτσίνου  
Ελένη Κουτρούμπα  
Έλενα Μάρκου  
Χρύσα Χατζή

Προς  
Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας  
Δ/ση Αλλοδαπών  
Π.Κανελλοπούλου 4  
10177 Αθήνα

ΓΑΔΑ  
Δ/ση Αλλοδαπών  
Λ.Αλεξάνδρας 173  
115 22 ΑΘΗΝΑ

Κοινοποίηση:

1. Γραφείο Υπουργού  
Προστασίας του Πολίτη  
Π.Κανελλοπούλου 4  
10177-Αθήνα
2. Γραφείο κ.Α.Ανδρεουλάκου  
Γενικού Γραμματέα  
Προστασίας του Πολίτη  
Π.Κανελλοπούλου 4  
10177-Αθήνα
3. Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής  
Πέτρου Ράλλη 24  
17778 –Ταύρος
4. Αστυνομική Δ/ση Κορίνθου  
Ερμού 51  
20100 ΚΟΡΙΝΘΟΣ

**ΘΕΜΑ: Αυτοψίες στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών Αμυγδαλέζας και Κορίνθου και στους χώρους κράτησης της Δ/σης Αλλοδαπών Αττικής στην οδό Πέτρου Ράλλη . Προβλήματα και προτάσεις.**

Ο Συνήγορος του Πολίτη ανέλαβε την πρωτοβουλία να επισκεφθεί το τελευταίο τρίμηνο του 2012 τα νεοσυσταθέντα κέντρα κράτησης αλλοδαπών στην Αμυγδαλέζα και στην Κόρινθο, καθώς και τα κρατητήρια της Δ/σης Αλλοδαπών στην οδό Πέτρου Ράλλη στην Αθήνα. Τα παραπάνω υπάγονται όλα διοικητικά στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής και συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό κρατουμένων. Πέραν των μεμονωμένων αναφορών για διάφορα ζητήματα (πρόσβαση στο άσυλο κ.α.), ο Συνήγορος του Πολίτη κινήθηκε αυτεπαγγέλτως προκειμένου να σχηματίσει μια σφαιρική εικόνα για τον τρόπο και τις



συνθήκες λειτουργίας των κέντρων κράτησης υπό το πρίσμα και του Ν.3907/11 και της σχετικής Οδηγίας 2008/115/ΕΚ, διερευνώντας κατά πόσον υπάρχουν οι αντικειμενικές συνθήκες και ο κατάλληλος σχεδιασμός προκειμένου οι χώροι κράτησης να διασφαλίσουν το σεβασμό θεμελιωδών δικαιωμάτων, επιτυγχάνοντας το αναγκαίο μέτρο περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας εν όψει απέλασης/απομάκρυνσης<sup>1</sup> των κρατουμένων αλλοδαπών.

Η μακρόχρονη ενασχόληση της ανεξάρτητης αρχής με τη διαχείριση από τη Διοίκηση και την πολιτική της ηγεσία του μεταναστευτικού φαινομένου, έχει καταδείξει α) ότι εκδηλώνονται προβληματικές πρακτικές διαχείρισης της παράτυπης μετανάστευσης, από τη στιγμή εισόδου των αλλοδαπών στη χώρα μέχρι την καθ' οιονδήποτε τρόπο έξοδό τους, β) ότι οι πρακτικές αυτές, πέραν της αμφισβητούμενης νομιμότητάς τους και του κινδύνου παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων, τραυματίζουν βαθύτατα και τον θεσμό του ασύλου. Οι γενικές αυτές παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη δυστυχώς φαίνεται να επαληθεύονται από τις παραπάνω αυτοψίες, οι οποίες φαίνεται να επίσης να επιβεβαιώνουν την αδυναμία της αστυνομικής διοίκησης να ανταποκριθεί με τα κατάλληλα μέσα και εχέγγυα δικαιωμάτων σε συνθήκες μαζικής κράτησης. Συγκεκριμένα:

**Α) Ως προς τις συνθήκες κράτησης,** το συμπέρασμα από τις 3 αυτοψίες είναι ότι η αστυνομία αδυνατεί να διασφαλίσει συνθήκες που να διασφαλίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των κρατουμένων, διότι οι χώροι αστυνομικής κράτησης αλλοδαπών έχουν μεταβληθεί σε ιδιότυπες φυλακές, δεδομένου του μεγάλου και συνεχώς διογκούμενου αριθμού κρατουμένων που κρατούνται για πολλούς μήνες. Η ΕΛ.ΑΣ. ωστόσο δεν διαθέτει τις δομές και την τεχνογνωσία για να διασφαλίσει επαρκείς εγγυήσεις στέρησης της προσωπικής ελευθερίας, παρά τις συνεχείς προσπάθειές της για βελτίωση των συνθηκών. Συγκεκριμένα:

#### **Χώροι κράτησης:**

- **Καταλληλότητα χώρων**

Οι τρεις χώροι κράτησης που επισκεφτήκαμε το ίδιο περίπου διάστημα, Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 2012, ήταν πολύ διαφορετικοί: Παλαιά αστυνομικά κρατητήρια, καθ' υπέρβαση της χωρητικότητάς τους ως προς την πτέρυγα ανδρών που στέγαζε 214 άνδρες σε ολιγομελείς θαλάμους χωρητικότητας 170 (Π.Ράλλη). Πρώην στρατόπεδο, με θαλάμους των 30 ατόμων, συνολικά περίπου 700 άνδρες σε 3 κτίρια και δυνατότητα επέκτασης (Κόρινθος). Πρώην Σχολή Αστυνομίας, με τετράκλιους θαλάμους σε 90 οικίσκους/containers, που στέγαζαν 528 άτομα, με δυνατότητα επέκτασης (Αμυγδαλέζα). Το γενικότερο επίπεδο συνθηκών διαβίωσης ήταν σαφώς καλύτερο συγκριτικά στην Αμυγδαλέζα, κάτι που αναδεικνύει το πρόβλημα εξεύρεσης κατάλληλων χώρων κράτησης αλλοδαπών.

- **Προαυλισμός και ψυχαγωγία.**

Οι εγκαταστάσεις αυτές παρουσίαζαν πολύ διαφορετικές δυνατότητες από πλευράς προαυλισμού: στους εσωτερικούς διαδρόμους και σπανίως στο προαύλιο στην Π.Ράλλη, στους περικλειστούς χώρους μεταξύ των κτιρίων στην Κόρινθο και σε μεγάλο εξωτερικό χώρο στην Αμυγδαλέζα. Οι αστυνομικές δυνάμεις θεωρούν ικανοποιητικό τον προαυλισμό γιατί επιτρέπεται τακτικά, ωστόσο ο Συνήγορος παρατηρεί ότι ειδικά στην Π.Ράλλη, ο δίωρος προαυλισμός ανά 2 ημέρες για κάθε πτέρυγα δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής για το δικαίωμα κυκλοφορίας κάθε κρατούμενου, πολλώ μάλλον σε πολύμηνη διοικητική κράτηση, βλ. και αρθρ.36 Σωφρονιστικού Κώδικα. Οι εγγυήσεις δικαιωμάτων και συνθηκών κράτησης του Σωφρονιστικού Κώδικα έχουν ανάλογη εφαρμογή και στη διοικητική κράτηση, όπως έχει επισημάνει ο Συνήγορος του Πολίτη ήδη από την ετήσια έκθεσή του έτους 2000. Στην πράξη, οι αστυνομικές αρχές φαίνεται ότι εφαρμόζουν κριτήρια ασφαλείας που ποικίλλουν ανάλογα με κάθε χώρο προαυλισμού, γεγονός που στην πολύμηνη κράτηση είναι προβληματικό.

<sup>1</sup> «Απομάκρυνση» είναι η ορολογία του Ν.3907/11 που εναρμονίζει το ελληνικό δίκαιο με την Οδηγία 2008/115 Εκ που επίσης υιοθετεί ουδέτερους όρους όπως «επιστροφή».



Επίσης επισημαίνεται η παντελής απουσία ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (σχετική πρόβλεψη χώρου υφίσταται στην Αμυγδαλέζα), ενώ η δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου κάθε έγκλειστου αποτελεί δικαίωμα και στοιχειώδη όρο ομαλής διαβίωσης, βλ. άρθρ.38 του Σωφρονιστικού Κώδικα.

- **Στοιχειώδεις παροχές**

Ο Συνήγορος επισήμανε την έλλειψη θέρμανσης στην Κόρινθο στις 23-10-12, έλλειψη σημαντική που καλύφθηκε ωστόσο το Νοέμβριο, όπως μας ενημέρωσε η οικεία Αστυνομική Διεύθυνση. Στον ίδιο χώρο δεν είχαν μοιραστεί είδη ατομικής υγιεινής στους κρατούμενους, σαπούνια κλπ. Η έλλειψη αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί μεμονωμένο φαινόμενο, διότι κατά τη 2<sup>η</sup> επίσκεψη στην Αμυγδαλέζα την 27-3-2013 διαπιστώθηκε ότι δεν παρέχονταν πλέον είδη ατομικής υγιεινής. Η σχετική εξήγηση της έλλειψης κονδυλίων (βλ.αυτοψία Αμυγδαλέζας), με επιπτώσεις και στην καθαριότητα των χώρων, αποτελεί σοβαρή ένδειξη ότι ο μηχανισμός που θα εξασφαλίσει τη στοιχειώδη λειτουργία των κέντρων κράτησης σχεδιάζεται ενόσω τα κέντρα έχουν ήδη αρχίσει να λειτουργούν εκ των ενόντων. Παρά την προσπάθεια της ΕΛ.ΑΣ. να καλύψει τα κενά, αξιοποιώντας και την προσφορά ειδών από ΜΚΟ, ο Συνήγορος θεωρεί ότι χρειάζεται σημαντική βελτίωση των γενικότερων συνθηκών που αφορούν το επίπεδο καθαριότητας των κέντρων, τη διανομή ειδών ατομικής υγιεινής και την επάρκεια άλλων ειδών όπως κλινοσκεπασμάτων.

- **Ιατρική μέριμνα**

Ο Συνήγορος αποκόμισε καλή εικόνα από τους χώρους που καλύπτονταν από ΜΚΟ (Ιατρική Παρέμβαση). Παράπονα μη παραπομπής στο νοσοκομείο κ.α., υπήρξαν στο χώρο λειτουργίας του ΚΕΕΛΠΝΟ (Κόρινθος). Είναι σημαντικό η ιατροφαρμακευτική αρωγή να περιλαμβάνει το στάδιο εισαγωγής για τη διάγνωση τυχόν ασθενειών, την καθημερινή αντιμετώπιση ιατρικών περιστατικών, την παρακολούθησή τους, την παραπομπή στο νοσοκομείο αμέσως όταν χρειαστεί (επιβάλλεται η άμεση ανταπόκριση τόσο της ΕΛ.ΑΣ. και των κατά τόπους νοσοκομείων), αλλά και την ψυχολογική στήριξη των εγκλειστων. Η διερμηνεία και όχι μόνο σε μια γλώσσα είναι απαραίτητη για το σκοπό αυτό. Οι παραπάνω επισημάνσεις δεν είναι μεμονωμένες. Ο Συνήγορος, συνεργαζόμενος με όλες τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στα ζητήματα κράτησης, έχει λάβει κοινοποίηση της από 4-2-2013 επιστολής, προς τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, που προσέφεραν υπηρεσίες σε διάφορα κέντρα καταγραφής σε νησιά και κέντρα κράτησης της Β.Ελλάδας, εντοπίζοντας, μεταξύ άλλων τα εξής προβλήματα: αδυναμία συνέχειας των υλοποιούμενων υγειονομικών παρεμβάσεων, απουσία διαδικασίας αρχικού screening για την κατάσταση της υγείας των νεοεισερχομένων ή συλληφθέντων μεταναστών, εμπόδια στη διασύνδεση με τις αρχές δημόσιας υγείας και μετάθεση ευθύνης στους αστυνομικούς για την αξιολόγηση και παραπομπή ιατρικών περιστατικών και τη χορήγηση θεραπείας.

- **Σίτιση:**

Η σίτιση εμφανίζεται επαρκής στο έγγραφο διαιτολόγιο των κέντρων. Ωστόσο, διαρκείς έλεγχοι πρέπει να διασφαλίζουν την ποιότητα και ισορροπημένη διατροφή (όχι μόνον άμυλο αλλά και λαχανικά, γαλακτοκομικά, κρέας, φρούτα, ψάρι) και το συμφωνημένο διαιτολόγιο να τηρείται στην πράξη (βλ. σχετικά παράπονα στην Κόρινθο). Ο Συνήγορος, έχοντας συμβάλει προ πολλών ετών στην αύξηση των τροφείων των τελούντων υπό αστυνομική κράτηση, παρατηρεί ότι το σημερινό χαμηλό ύψος των τροφείων σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία κακής διατροφής, λόγω της οικονομίας κλίμακας, η οποία επιτρέπει στους συμβεβλημένους εστιατορες να έχουν περιθώριο κέρδους λόγω του μεγάλου αριθμού των κρατουμένων στα κέντρα κράτησης. Εάν δεν συμβαίνει αυτό και μειώνουν την ποσότητα ή υποβιβάζουν την ποιότητα, ενδεχομένως σημαίνει ότι δεν ελέγχονται επαρκώς.

- **Επικοινωνία**



Οι χώροι που επισκεφτήκαμε διασφαλίζουν το δικαίωμα επικοινωνίας των κρατουμένων, τόσο με τον καθορισμό ωρών επισκεπτηρίου όσο και με δικηγόρο, που επισκέπτεται συγκεκριμένο εντολέα. Ο Συνήγορος έχει εγκαταστήσει ήδη από το 2002 (υποθέσεις 1895,16822, στην ιστοσελίδα μας) διάλογο με την ΕΛ.ΑΣ, για την ελεύθερη πρόσβαση δικηγόρων, εφιστά ωστόσο την προσοχή της ΕΛ.ΑΣ. σε τυχόν περιπτώσεις εισόδου των ίδιων πάντα, δικηγόρων σε χώρους κράτησης (βλ.αυτοψία στην Κόρινθο) ή Διευθύνσεις Αλλοδαπών (βλ.αυτοψία στην Π.Ράλλη) επισημαίνοντας ότι δεν πρέπει να καταλείπονται εντυπώσεις προνομιακής μεταχείρισης ή άγρας πελατών.

Η γενικότερη επικοινωνία διασφαλίζεται μέσω καρτοτηλεφώνων (στην Αμυγδαλέζα κατά το χρόνο της αυτοψίας, 25-9-2012, δεν είχαν ακόμη εγκατασταθεί τηλεφωνικές γραμμές αλλά αργότερα το πρόβλημα αποκαταστάθηκε), εκτός από την Κόρινθο όπου υπάρχει ανοχή στη χρήση κινητών τηλεφώνων από τους κρατούμενους.

Όσον αφορά την είσοδο ΜΚΟ στους χώρους που επιθυμούν να παρέχουν νομική συνδρομή ή ενημέρωση για διαδικασίες ασύλου, η επιφυλακτικότητα της ΕΛ.ΑΣ. (Α.Δ/ντής Αλλοδαπών Αττικής, Α.Δ/ντής Κορίνθου) φαίνεται να επιβεβαιώνει τη μη εφαρμογή του πνεύματος ευρείας πρόσβασης της εγκυκλίου 5401/1-498001/3.01.2011 της ΕΛ.ΑΣ αλλά και του άρθρ.31 του Ν.3907/11. Ο Συνήγορος και πριν τον Ν.3907/11 είχε επισημάνει ήδη από το 2002 (αναφορά 12393 στην ιστοσελίδα μας) ότι οι ΜΚΟ δεν μπορούν να αποκλειστούν, με ανάλογη εφαρμογή του α.52 παρ.2 Σωφρονιστικού Κώδικα, από τους χώρους αστυνομικής κράτησης, προκειμένου οι ανοιχτοί στον κοινωνικό έλεγχο χώροι να διασφαλίζουν την απαραίτητη διαφάνεια στη μεταχείριση των κρατουμένων και στον σεβασμό των δικαιωμάτων τους.

- **Διαχωρισμός κρατουμένων**

Ως προς τις γυναίκες υφίσταται διαχωρισμός, οι γυναίκες κρατούνται μόνον στη Δ/νση Αλλοδαπών στην Π.Ράλλη, 134 συγκεκριμένα την ημέρα της αυτοψίας, 4-10-12. Προβληματική εικόνα η κράτηση μητέρων με μωρά, θα έπρεπε να βρίσκονται σε χώρους φιλοξενίας, σύμφωνα και με το Ν.3907/11. Ο Συνήγορος σημειώνει ότι μία από τις περιπτώσεις των μητέρων με μωρό αφορούσε κράτηση υπηκόου κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 4-10-12 (βλ.αυτοψία Π.Ράλλη).

Ως προς τους ανηλίκους, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένα επισημάνει ότι η κράτηση είναι το έσχατο μέτρο και αντ'αυτού επιβάλλεται σωρηδόν όπως και στους ενήλικους λόγω και της ανεπάρκειας των χώρων φιλοξενίας. Ο Συνήγορος πέρα από την ειδική έκθεσή του το 2005 σχετικά με τον προβληματικό χαρακτήρα της διοικητικής κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων, έχει προ μηνός απευθύνει χωριστό έγγραφο στην ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ., προτείνοντας τη μείωση του ανώτατου ορίου κράτησης όπως ορίζεται στο π.δ. 116/12.

Στις παρούσες αυτοψίες, ο Συνήγορος περιορίζεται στη διαπίστωση της άρνησης της ΕΛ.ΑΣ. να διαχωρίσει τους δια γυμνού οφθαλμού ανηλίκους (βλ.αυτοψία Κορίνθου), με προφορική εξήγηση την ασάφεια των επιστημονικών μεθόδων προσδιορισμού της ηλικίας γι' αυτούς που δεν έχουν χαρτιά. Ο Συνήγορος παρατηρεί ότι ενδείκνυται ο συνδυασμός των υφιστάμενων μεθόδων (οδοντιατρικής εξέτασης και ακτινογραφίας καρποκλείδας με ψυχολογική διάγνωση) προκειμένου να υπάρξει προσδιορισμός της ηλικίας. Σε κάθε περίπτωση, το τεκμήριο αμφιβολίας πρέπει να λειτουργεί υπέρ της προστασίας των ανηλίκων και όχι εναντίον τους. Σημειώνεται το άρθρ.12 του Σωφρονιστικού Κώδικα, που διαχωρίζει τους νεαρούς κρατούμενους και μετά την ενηλικίωση μέχρι τα 21. Ο μη διαχωρισμός των διοικητικά κρατουμένων ανηλίκων συνιστά θεμελιώδη παραβίαση των δικαιωμάτων τους, όπως ο Συνήγορος έχει επισημάνει ήδη από την αυτοψία του το 1999 στο Α.Τ.Ομονοίας. Πέραν της ανάλογης εφαρμογής του Σωφρονιστικού Κώδικα, επισημαίνουμε πλέον και το άρθρ.32 του Ν.3907/11.

- **Φύλαξη και δομή της υπηρεσίας**





Η ΕΛ.ΑΣ. αντιμετωπίζει τους χώρους κράτησης αλλοδαπών ως χώρους εξωτερικής φύλαξης, με φρούρηση δηλαδή της περιμέτρου των χώρων, που ενισχύεται κατά περίπτωση με μεταφορά αστυνομικών δυνάμεων από άλλες περιοχές (βλ.Κόρινθο), κάτι που δεν διασφαλίζει την ασφάλεια των ίδιων των κρατουμένων μέσα στο χώρο από τυχόν παράνομες συμπεριφορές. Ο Συνήγορος δέχθηκε προφορικές καταγγελίες για τραυματισμούς ή κακοποίηση στην Κόρινθο, που αποδίδονται αορίστως σε αστυνομικά όργανα, προκύπτει συνεπώς το ερώτημα ποιός ελέγχει τους φύλακες κι εάν η ύπαρξη ενός μηχανισμού ελέγχου στο εσωτερικό των χώρων κι εποπτείας του ανάλογης με εκείνη του Σωφρονιστικού Κώδικα θα διασφάλιζε τα δικαιώματα των κρατουμένων αλλά και την αξιοπιστία των ίδιων των αστυνομικών οργάνων. Ο Συνήγορος παρακαλεί να του γνωρίσετε εάν υπήρξε διερεύνηση των συγκεκριμένων περιστατικών κακομεταχείρισης στην Κόρινθο που κατήγγειλε η Διεθνής Αμνηστία στη δημόσια δήλωσή της 14-3-2013 ([www.amnesty.org.gr](http://www.amnesty.org.gr)), καθώς και τα αποτελέσματα της έρευνας.

Στο θέμα της δομής της αρμόδιας για τον χώρο κράτησης υπηρεσίας, προκύπτει κι ένα δεύτερο σημαντικό ζήτημα. Παρατηρείται ότι πολλοί από το εντεταλμένο για τη φύλαξη των αλλοδαπών προσωπικό προέρχονται από υπηρεσίες με ποικίλα αντικείμενα και συχνά δεν έχουν αρμοδιότητα ή τις απαιτούμενες ειδικές γνώσεις θεμάτων ασύλου και δικαίου αλλοδαπών. Η δημιουργία χώρων μαζικής και πολύμηνης κράτησης αλλοδαπών φέρνει έτσι την ΕΛ.ΑΣ. μπροστά στο εύλογο ερώτημα εάν προτίθεται να ενισχύσει βεβαρημένες με καθήκοντα αστυνομικές διευθύνσεις και να οργανώσει υπηρεσίες αλλοδαπών σε κάθε κέντρο κράτησης.

Με δεδομένες τις εσπευσμένες και κατά παρέκκλιση ρυθμίσεις για τη δημιουργία νέων κέντρων κράτησης (άρθρ.25 παρ.3 Ν.3922/11, Α'35, άρθρ.1 παρ.3 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου της 20-3-2012, Α'61 και κυρωτικός Ν.4084/12, Α'190), πρέπει να επισημανθεί ότι η έναρξη λειτουργίας τους δεν σήμανε και την αποδοχή τους από τις τοπικές κοινωνίες. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε χαρακτηριστικά να ακούσει τις αντιρρήσεις του Δημάρχου Κορίνθου κατά της νομιμότητας σύστασης του Κέντρου στο χώρο πρώην στρατοπέδου «με απλή γνωμοδότηση του ΓΕΣ» και την απόλυτη διαφωνία του για τη λειτουργία κέντρου κράτησης εντός του οικιστικού ιστού. Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι ο διάλογος με τις τοπικές κοινωνίες δεν μπορεί να παρακάμπτεται, όσο κι εάν ή μαλλον επειδή οι αντιδράσεις θα περιστρέφονται γύρω από ζητήματα «επικινδυνότητας», για τα οποία η ΕΛ.ΑΣ. δεν φαίνεται να έχει ξεκάθαρη εικόνα η ίδια ως υπηρεσία. Ο διάλογος έχει εξ ορισμού δύο πλευρές και στην αυτοψία της Κορίνθου ο Συνήγορος διαπιστώνει την υπερβολή των αντιδράσεων του Δήμου με τη διακοπή της παροχής νερού, που είναι ζωτικό αγαθό, στο χώρο κράτησης και τη μήνυση κατά των υπευθύνων του κέντρου για την επαναφορά της υδροδότησης που έγινε μετά από εισαγγελική παρέμβαση.

Ο Συνήγορος γενικότερα παρατηρεί ότι θέματα κινητικότητας και ένταξης των αλλοδαπών και η διαρκής ένταση μεταξύ ασφάλειας και προσωπικής ελευθερίας αποκτούν εν μέσω κρίσεων ιδιαίτερες διαστάσεις, για την αντιμετώπιση των οποίων η διοίκηση δεν διαθέτει πάντοτε τα κατάλληλα μέσα ή αντανακλαστικά.. Ο Συνήγορος και στην ετήσια έκθεσή του 2012 επισήμανε ότι δεν πρέπει να επιτρέψουμε να υπάρξει υποχώρηση στο επίπεδο της προστασίας των δικαιωμάτων ούτε να αφήσουμε να μετεξελιχθεί η οικονομική κρίση σε αμφισβήτηση της κοινωνικής συνύπαρξης και του κράτους δικαίου. Παρά ταύτα, οι επιφυλάξεις και προβληματισμοί της τοπικής κοινωνίας πρέπει να εξετάζονται σοβαρά και να απαντώνται αποτελεσματικά.

## **Β) Η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων και η δυσκολία απέλασης/απομάκρυνσής τους. Μια αδιέξοδη διαδικασία?**

Η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων, αποτελεί συνάρτηση κατ'αρχήν των πολλαπλών συλλήψεων, για τις οποίες επισημαίνεται η αδυναμία των αλλοδαπών να



αποχωρήσουν από τη χώρα ακόμη κι εάν έχουν αφεθεί ελεύθεροι μετά από υπέρβαση του ορίου κράτησης (άρθρ. 48 παρ. 2 ν. 3772/2009, νυν άρθ. παρ. 5 και 6 Ν. 3907/2011). Ιδιαίτερη μνεία στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει στην επιχείρηση **Ξένιος Ζευς**. Κατά την αυτοψία στην Π.Ράλλη την 4-10-2012 διαπιστώθηκε ότι κάποιοι από τους προσαχθέντες διέθεταν νομιμοποιητικούς τίτλους διαμονής στην χώρα (π.χ. βεβαιώσεις κατάθεσης για χορήγηση ή ανανέωση άδειας, ακόμη και δελτία αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού). Ο Συνήγορος παρατηρεί ότι οι προσαγωγές αυτές στερούνται νομίμου ερείσματος. Ακραίο παράδειγμα αβάσιμης προσαγωγής, αλλοδαπός που συνελήφθη στην Αθήνα και μεταφέρθηκε στην Κομοτηνή από όπου αφέθηκε ελεύθερος με την παρέμβαση του Συνηγόρου, όταν ελέγχθηκαν οι τίτλοι διαμονής του μετά από μέρες να επιστρέψει ιδίοις εξόδοις στην Αθήνα, κατά προφανή και αδικαιολόγητη ταλαιπωρία που αν συνέβαινε σε Έλληνα πολίτη θα είχε αξιώσει αποζημίωση υλική και ηθική για παράνομη σύλληψη και κράτηση (αναφορά 156008).

Πέραν της προβληματικής νομιμότητας των προσαγωγών αυτών και της προφανούς δυσαναλογίας μεταξύ του συνόλου των προσαγωγών του Ξένιου Δία και των τελικών συλλήψεων για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών<sup>2</sup>, ο Συνήγορος παρατηρεί ότι οι μαζικές προσαγωγές του Ξένιου Δία επιβαρύνουν διοικητικά ένα ήδη βεβαρημένο με μεγάλο φόρτο σύστημα ελέγχου από τις Διευθύνσεις Αλλοδαπών, ενώ παράλληλα ενισχύουν τον πληθυσμό των χώρων αστυνομικής κράτησης χωρίς ορατή διέξοδο. Και μάλιστα συχνά καθ' υπέρβαση της **δυναμικότητας των αστυνομικών κρατητηρίων** που έχουν σχεδιαστεί για λίγα άτομα και ολιγοήμερη κράτηση, με συνέπεια την πλήρη υποβάθμιση των συνθηκών ζωής των κρατούμενων, όπως λ.χ. οι αναφορές στα ΜΜΕ για το Αστυνομικό Τμήμα Δραπετσώνας που τον Μάρτιο 2013 φέρεται να στοιβάζει επί μήνες 100 ανθρώπους σε 70 τετραγωνικά. Από τη μακρά εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη αυτοψιών σε κρατητήρια, θεωρούμε ότι χώροι παλαιών κρατητηρίων αστυνομικών τμημάτων (όπως και τα κρατητήρια της Π.Ράλλη) δεν επαρκούν από πλευράς υποδομής για κράτηση μεγάλου αριθμού αλλοδαπών και μάλιστα για μεγάλο διάστημα, με αποτέλεσμα οι συνθήκες κράτησης να ελέγχονται από πλευράς εξ αντικειμένου απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης υπό το πρίσμα του άρθρ.3 της ΕΣΔΑ. Ο Συνήγορος έχει επισημάνει τον υπερκορεσμό των αστυνομικών τμημάτων ήδη από ποινικούς κρατούμενους, φαινόμενο που παρατηρείται με ιδιαίτερη ένταση τα τελευταία δύο χρόνια σε όλη την επικράτεια (βλ. έγγραφό μας προς Υπουργείο Δικαιοσύνης με αρ.υπόθεσης 149571/2013. Για τις πρόσφατες αυτοψίες μας σε Καλαμπάκα και Καρδίτσα θα σας απευθύνουμε χωριστό έγγραφο). Επισημαίνουμε επίσης την υποχρέωση διαχωρισμού αυτών που τελούν υπό διοικητική κράτηση από τους κρατούμενους του ποινικού δικαίου<sup>3</sup>. Η Επιτροπή Πρόληψης Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης συνιστά τουλάχιστον 4 τ.μ. ανά κρατούμενο σε χώρους μαζικής κράτησης. Παρακαλούμε σχετικά, να επιβεβαιώσετε αριθμό κρατούμενων και χωρητικότητα κράτησης στο Α.Τ.Δραπετσώνας, και να μας πληροφορήσετε για τις συγκεκριμένες ενέργειές σας προς άμεση αποσυμφόρησή του.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι και κατά τη διενέργεια προηγούμενων αυτοψιών στα Κέντρα Κράτησης της περιοχής του Έβρου το 2011<sup>4</sup> αλλά και παλαιότερα (βλ. τις από 13.6.2007, 18.7.2007 και 12.6.2007 εκθέσεις αυτοψίας στη Σάμο, στην Μυτιλήνη και

<sup>2</sup> Σύλληψη 4.538 σε σύνολο 80.073 προσαχθέντων, δελτίο τύπου της ΕΛ.ΑΣ. της 15-2-2013. Ο αριθμός των συλληφθέντων σύμφωνα με ανακοίνωση της ΕΛ.ΑΣ. της 8-4-2013 είναι 5.175 από την έναρξη της επιχείρησης Ξένιος Ζευς, τον Αύγουστο 2012.

<sup>3</sup> Και κοινοτική υποχρέωση βάσει του .αρ.16 παρ.1 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ περί Επιστροφών, άρθρ.31 παρ.1 Ν.3907/2011 για τα (νέα) Κέντρα Κράτησης.

<sup>4</sup> από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τον Συνήγορο του Πολίτη, βλ. έκθεση συμπερασμάτων αυτοψίας στην ιστοσελίδα μας [www.synigoros.gr](http://www.synigoros.gr)



στον Έβρο, αντίστοιχα) ο Συνήγορος είχε επισημάνει τα προβλήματα, τα οποία ανακύπτουν από την επιβολή διοικητικής απέλασης αδιακρίτως σε βάρος όλων των αλλοδαπών, οι οποίοι συλλαμβάνονται, παρατηρώντας ότι η διοικητική κράτηση των συλληφθέντων στις περισσότερες περιπτώσεις διαρκεί μέχρι την εξάντληση του ανωτάτου χρονικού ορίου και σε ελλιπέστατες συνθήκες και υποδομές που δεν επαρκούν για ολιγοήμερη κράτηση, πόσο μάλλον για μακρόχρονη παραμονή.

Στην αυτοψία στην Π.Ράλλη την 4-10-2012 επιβεβαιώνεται επίσης το γεγονός, που ο Συνήγορος πιστοποιεί και από αναφορές, της **έκπτωσης από τη νομιμότητα αλλοδαπών** που ζουν για χρόνια στην Ελλάδα και δεν έχουν καταφέρει τη στιγμή της σύλληψης να συγκεντρώσουν τις οικονομικές προϋποθέσεις για την ανανέωση της άδειας παραμονής (ενδεικτικές υποθέσεις 154190, 158034, 159535/2012). Συλληβδην «παράνομοι» χαρακτηρίζονται κι αυτοί και συμβαίνει να συλλαμβάνονται μαζί με τις οικογένειές τους.

Ορατή διέξοδος θα υπήρχε εάν η εισροή κρατουμένων αντιστοιχούσε σε ταχεία απέλασή τους, αντιθέτως παρατηρείται **αύξηση του αριθμού στα κέντρα κράτησής τους**. Στην Κόρινθο, ο πληθυσμός των εγκλειστών από 700 τον Οκτώβριο 2012 έχει αυξηθεί σε 1000 περίπου άτομα σήμερα, όπως μας ενημέρωσε η ΕΛ.ΑΣ. Ο τριπλασιασμός του αριθμού των κρατουμένων στην Αμυδαλέζα τους έξι μήνες μεταξύ Σεπτεμβρίου 2012 και Μαρτίου 2013 (1512 κρατούμενοι την 27-3-12) είναι γεγονός, παρά το μεγάλο αριθμό των αλλοδαπών που αφέθηκαν ελεύθεροι λόγω συμπλήρωσης του ανώτατου ορίου κράτησης. Με τα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ. της 7-12-12, απελάθηκαν ή επέστρεψαν οικειοθελώς στις χώρες καταγωγής τους περίπου 1 στους 30 από τους αλλοδαπούς που είχαν κρατηθεί στην Αμυδαλέζα από την έναρξη λειτουργίας του Κέντρου και ο λόγος επιστροφής/απελευθέρωσης ήταν 1 προς 11 (βλ. αναλυτικά αριθμητικά στοιχεία στην έκθεση αυτοψίας Αμυδαλέζας). Τα στοιχεία αυτά είναι ενδεικτικά της δυσκολίας να επιτευχθεί η απέλαση/απομάκρυνση, που συνιστά ωστόσο τη δικαιολογητική βάση της κράτησης. Το σημαντικότερο πρόβλημα, που έχει και στο παρελθόν επισημάνει ο Συνήγορος, είναι ότι η κράτηση από αναγκαίο και περιορισμένο διοικητικό μέτρο εν όψει απέλασης/απομάκρυνσης, έχει καταστεί γενική πρακτική, ακόμη και σε περιπτώσεις που είναι **ανέφικτη η απέλαση** αλλοδαπών από την χώρα (π.χ. αδυναμία εκτέλεσης της απέλασης στις χώρες καταγωγής, μη συνεργασία των αρμοδίων προξενικών αρχών, αδιευκρίνιστη ιθαγένεια κλπ.), κατά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας που διέπει κάθε στερητικό της ελευθερίας μέτρο (άρθρ.5 παρ.3 Συντάγματος, άρθρ.5 ΕΣΔΑ). Βλ. μεταξύ άλλων απόφαση του ΕΔΔΑ, Tabesh κατά Ελλάδος, προσφυγή 8256/07, (2009), καταδικαστική της χώρας μας για κράτηση λόγω ανέφικτης απέλασης.

Σημειώνεται επίσης και η δημόσια δήλωση του CPT (Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης) το 2011 σχετικά με τις συνθήκες κράτησης και την εν γένει πολιτική της κράτησης των παράτυπων αλλοδαπών <http://www.cpt.coe.int/documents/grc/2011-10-inf-grc.pdf>).

Τη συστηματική κράτηση των παράτυπων μεταναστών, ακόμη κι όταν η απέλαση είναι ανέφικτη, και σε συχνά απάνθρωπες ή εξευτελιστικές συνθήκες διαβίωσης σε αστυνομικά κρατητήρια, επισημαίνει στην πρόσφατη έκθεσή του και ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου κ. Ν.Μούτζινιεκς, μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα (28/1-1/2/2013)<sup>5</sup>.

Ακόμη και σε χώρες όπου η απέλαση/απομάκρυνση είναι εφικτή, η ΕΛ.ΑΣ. αντιμετωπίζει περιορισμένη προθυμία συνεργασίας εκ μέρους των προξενικών αρχών όσον αφορά την ταυτοποίηση των αλλοδαπών και τη χορήγηση σε αυτούς των απαραίτητων για την επιστροφή ταξιδιωτικών εγγράφων (βλ. συνάντηση με το Τμήμα Απελάσεων Δ/σης Αλλοδαπών Αττικής στο πλαίσιο της αυτοψίας της 4-10-2012), πρόβλημα για το οποίο τα

<sup>5</sup> [www.coe.int](http://www.coe.int), βλ. ιδίως παρ.141 επ. της έκθεσης.



δύο συναρμόδια Υπουργεία, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης/Προστασίας του Πολίτη θα πρέπει να εντείνουν τις ενέργειές τους για την επίλυσή του.

Σημειώνεται πάντως η προσπάθεια της ΕΛ.ΑΣ. για αύξηση των **οικειοθελών επιστροφών** αλλοδαπών στη χώρα καταγωγής τους<sup>6</sup> με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών και η σχετική διαφημιστική εκστρατεία για το στόχο αυτό (βλ. συνάντηση με τον Διευθυντή Αλλοδαπών Αττικής στο πλαίσιο της αυτοψίας της 4-10-2012, επίσης ενημέρωση από την Δ/ντρια του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας την 27-3-2013). Σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «η χρονική σειρά διεξαγωγής των σταδίων της διαδικασίας επιστροφής που καθιερώνει η οδηγία 2008/115 αντιστοιχεί προς μια διαβάθμιση των μέτρων που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να εκτελεσθεί η απόφαση περί επιστροφής, διαβάθμιση που κυμαίνεται από το μέτρο που αφήνει τη μεγαλύτερη ελευθερία στον ενδιαφερόμενο, ήτοι η χορήγηση προθεσμίας για την οικειοθελή του αναχώρηση, έως μέτρα που περιορίζουν περισσότερο την ελευθερία αυτή, ήτοι η κράτηση σε ειδικές εγκαταστάσεις, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας καθόλη τη διάρκεια των σταδίων αυτών.» (Απόφαση Hassen El Dridi, ή Soufi Karim, C- 61/11 PPU, 28.04.2011, ιδίως παρ.40)<sup>7</sup>.

### **Γ) Κράτηση των αιτούντων άσυλο: η αναστροφή της εξαίρεσης σε κανόνα**

Η αυτοψία στη Δ/ση Αλλοδαπών Αττικής αναφέρεται αναλυτικά στα προβλήματα της **περιορισμένης πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου**, της καθυστέρησης και χωρίς σειρά παραλαβής προς ανανέωση των ειδικών δελτίων, της πλημμελούς επίδοσης αποφάσεων ή κλήσεων προς συνέντευξη, προβλήματα που αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης δομικής δυσλειτουργίας που καταδεικνύει την αναποτελεσματικότητα των αρμόδιων υπηρεσιών για την διασφάλιση τουλάχιστον της πρόσβασης στην διαδικασία ασύλου. Μάλιστα, ως ακραίο φαινόμενο αυτής της δυσλειτουργίας, σύμφωνα με αναφορές που έχουν υποβληθεί στον Συνήγορο του Πολίτη, (αναφορές 152747/2012 και 163711/2013), μπορεί να σημειωθεί ότι η δυνατότητα πρόσβασης στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, υπήρξε αντικείμενο εκβιαστικών συμπεριφορών με άσκηση βίας μεταξύ αλλοδαπών, οι οποίοι περίμεναν στην «ουρά» για την υποβολή αιτήματος ασύλου. Έλλειψη προσωπικού και επαρκούς μηχανογράφησης, αργοκίνητο σύστημα επικοινωνίας με άλλες αστυνομικές υπηρεσίες, είναι μόνον μερικά από τα οργανωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ΕΛ.ΑΣ. Το γεγονός ωστόσο, ότι επί σειρά ετών (πλέον της δεκαετίας) δεν φαίνεται να έχει σημειωθεί βελτίωση στην διαδικασία παραλαβής των σχετικών αιτημάτων από τις αστυνομικές αρχές, που εξακολουθεί να πάσχει από πλευράς διαφάνειας κι αξιοπιστίας, προκαλεί εύλογα ερωτηματικά τόσο για τον σχεδιασμό όσο και για την σοβαρότητα της πρόθεσης προς εξεύρεση λύσης.

Πέρα από τα ζητήματα αυτά (για τα οποία βλ. αυτοψία στη Δ/ση Αλλοδαπών Αττικής), η αυτοψία του Συνηγόρου στα Κέντρα Κράτησης επιβεβαίωσε τον μεγάλο αριθμό **αιτούντων άσυλο μεταξύ των κρατουμένων**. Ακόμη κι αιτούντων άσυλο από τη Συρία, από τις χώρες που αντιμετωπίζουν πρόσφατη κρίση δημιουργώντας κύμα προσφύγων για το οποίο απευθύνει συνέχεια εκκλήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας ο ΟΗΕ. Για την πρόσβαση αιτούντων άσυλο στα νέα Κέντρα Κράτησης, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει στενή επαφή και συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα. Στην Κόρινθο, ο

<sup>6</sup> Στα γενικότερα στοιχεία που έχει ανακοινώσει η ΕΛΑΣ στις 2-4-2013, 8.689 άτομα έχουν απελαθεί ή επιστρέφει οικειοθελώς από Αύγουστο 2012 μέχρι και Μάρτιο 2013.

<sup>7</sup> (βλ. επίσης αποφάσεις του ΔΕΕ για την διοικητική κράτηση αλλοδαπών τρίτης χώρας κατ'εφαρμογή της οδηγίας 2008/115/ΕΚ: Απόφαση C-357/09 PPU, Kadzoev, 30.11.2009, Απόφαση Alexandre Achughbabian κατά Préfet du Val-de-Marne C-329/11, 06.12.2011, Απόφαση Md Sagor, C- 430/11, 06.12.2012).





Συνήγορος δέχτηκε προφορικά παράπονα για μη καταγραφή αιτημάτων από τους αστυνομικούς. Τα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ. τόσο στην Κόριθο όσο και στην Αμυγδαλέζα κατέδειξαν ότι υποβάλλεται μεγάλος αριθμός αιτημάτων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τυγχάνουν οι υποβαλλόντες ιδιαίτερης προσοχής ή ότι τυγχάνουν τα αιτήματά τους άμεσης επεξεργασίας από τη Δ/ση Αλλοδαπών Αττικής. Επίσης, ο Συνήγορος διερευνά αναφορές από αιτούντες άσυλο που είχαν προσπαθήσει και πριν τη σύλληψή τους να υποβάλουν το αίτημα, χωρίς επιτυχία.

Ο Συνήγορος παρατηρεί ότι η συνεχιζόμενη κράτηση των αιτούντων άσυλο, που περιγράφεται στο νόμο ως εξαιρετική διαδικασία βάσει ειδικής αιτιολογίας<sup>8</sup>, έχει καταστεί γενικός κανόνας και ότι η κατά προτεραιότητα εξέταση των αιτημάτων τους σε περίπτωση παράτασης της κράτησης δεν διασφαλίζεται. Επίσης, μετά την ολοκλήρωση της σχετικής διαβούλευσης του σχεδίου ΠΔ για την καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας προς εναρμόνιση με την Οδηγία 2005/85/ΕΚ, προστέθηκε διάταξη με την οποία αυξάνεται μέχρι 12 μήνες η δυνατότητα κράτησης των αιτούντων άσυλο, και μάλιστα η καινοφανής αυτή διάταξη τέθηκε τελικά αυτοτελώς σε ισχύ με το ΠΔ 116/2012. Η σπουδή αυτή γεννά κι έναν προβληματισμό ουσίας. Ο Συνήγορος συμμαρτίζει τον προβληματισμό της Ύπατης Αρμοστείας (στο από 18-10-2012 δελτίο τύπου) ότι η παράταση του χρόνου κράτησης σε 12 μήνες δεν εξυπηρετεί το σκοπό της ταχείας διεκπεραίωσης των αιτημάτων ασύλου που υποβάλλονται από πρόσωπα που τελούν υπό κράτηση. Η δυσλειτουργία των διαδικασιών ασύλου που ο Συνήγορος διαπίστωσε και στις πρόσφατες αυτοψίες (βλ. παραπάνω) μαρτυρεί ότι η διοίκηση απλώς φαίνεται να υιοθετεί αποτρεπτικές πρακτικές που διαστρεβλώνουν το θεσμό του ασύλου, όπως η παράταση του ανώτατου χρονικού ορίου κράτησης αιτούντων άσυλο σε 12 μήνες σύμφωνα με την πρόσφατη τροποποίηση του άρθρου 13 Π.Δ. 114/2010 με το άρθρο 1 Π.Δ. 116/2012.

Η κατά κανόνα συνέχιση της κράτησης των αιτούντων άσυλο, βρίσκεται σε πλήρη αναντιστοιχία με το ισχύον νομικό πλαίσιο, που είναι κι αυτό μεταβατικό, δεδομένου ότι οι διατάξεις του άρθρου 13 του Π.Δ. 114/2010 για την κράτηση των αιτούντων άσυλο εφαρμόζονται μέχρι την έναρξη λειτουργίας των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (άρθρ.15 παρ.4 Ν.3907/11). Το οξύμωρο δηλαδή είναι πως αυτός που χρειάζεται την διεθνή προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα, λόγω της αδυναμίας της Διοίκησης να τον διαχωρίσει από τον παράνομο εισελθόντα μετανάστη, στερείται την ελευθερία του έως κι ένα χρόνο ή περισσότερο. Ωστόσο, το νομικό καθεστώς των αιτούντων άσυλο δεν καταλαμβάνεται καν

---

<sup>8</sup>Βλ. άρθρο 13 του Π.Δ. 114/2010 : «1.Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, που αιτείται διεθνούς προστασίας, δεν κρατείται για μόνο το λόγο ότι εισήλθε και παραμένει παράνομα στη χώρα.2.Η κράτηση των αιτούντων σε κατάλληλο χώρο επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και εφόσον δεν μπορούν να εφαρμοσθούν εναλλακτικά μέτρα, για έναν από τους παρακάτω λόγους: α. Δεν φέρει ή έχει καταστρέψει τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί η ταυτότητα του, οι συνθήκες εισόδου και τα πραγματικά στοιχεία προέλευσης του, ιδίως στις περιπτώσεις μαζικών αφίξεων παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών. β. Συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη για λόγους που αναλύονται ειδικώς στην απόφαση κράτησης. γ. Κρίνεται αναγκαία για την ταχεία και αποτελεσματική εξέταση του αιτήματος. δ. Συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, επειδή πάσχει από λοιμώδες νόσημα ή ανήκει σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες, ιδίως λόγω της χώρας προέλευσης ή της χρήσης ενδοφλέβιων μη σύννομων ουσιών ή του ότι είναι εκδιδόμενο πρόσωπο, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 2734/1999 (Α 161) ή του ότι διαμένει υπό συνθήκες που δεν πληρούν τους στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής, όπως τα θέματα αυτά καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις...4.Η κράτηση δύναται να παρατείνεται περαιτέρω, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση των οργάνων της παραγράφου 3, εφόσον εξακολουθούν οι λόγοι που την επέβαλαν σύμφωνα με την παράγραφο 2. Η παράταση αυτή της κράτησης δεν δύναται να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες. Στις περιπτώσεις αυτές η αίτηση ασύλου εξετάζεται κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 8».



από την Οδηγία 2008/115/EK περί Επιστροφής αλλοδαπών στις χώρες καταγωγής τους<sup>9</sup>. Η χώρα μας έχει πολλάκις καταδικαστεί για τις συνθήκες κράτησης αιτούντων άσυλο (βλ. πρόσφατη νομολογία του ΕΔΔΑ για την κράτηση αιτούντων άσυλο αλλοδαπών, όπως S.D. κατά Ελλάδα, προσφυγή 53541/07 (2009), R.U. κατά Ελλάδα, προσφυγή 2237/08 (2011), MSS κατά Βελγίου και Ελλάδα, προσφυγή 30696/09 (2011), Rahimi κατά Ελλάδα, προσφυγή 8687/08 (2011) κ.α). Το κομβικό σημείο επομένως για την έμπρακτη διασφάλιση των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο είναι η έναρξη λειτουργίας των νέων υπηρεσιών του Ν.3907/2011, και στη συνέχεια η απρόσκοπτη επιτέλεση του έργου τους.

#### **Δ) Η καθυστέρηση έναρξης λειτουργίας των νέων υπηρεσιών του Ν.3907/11.**

Ο Ν.3907/2011, όπως ήδη, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει τονίσει (*ετήσια έκθεση 2011, σ.89*), αποτελεί σημαντικό βήμα τόσο για τον εξορθολογισμό της διαχείρισης των μικτών ροών όσο και για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού και δίκαιου συστήματος ασύλου. Ο νόμος 3907/2011 προβλέπει τη λειτουργία –εντός δώδεκα μηνών- της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αρχής Προσφυγών, ενώ συνδέεται με τις υπηρεσίες αυτές και η λειτουργία Κέντρων Πρώτης Υποδοχής από τη νέα Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής της ΕΛ.ΑΣ. για τη διαχείριση των μικτών ροών στα σημεία εισόδου της χώρας ή σε άλλα σημεία στην ενδοχώρα. Ο διαχωρισμός των εισερχομένων κατά ταχεία εξέταση κάθε εξατομικευμένης περίπτωσης και η παραπομπή των αιτούντων άσυλο σε κέντρα φιλοξενίας θα δημιουργήσουν μια νέα πραγματικότητα αντί της σημερινής κατάστασης που περιγράφει η Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ για την Αυθαίρετη Κράτηση, στο δελτίο τύπου της 13-1-2013 για την Ελλάδα «*Η φυλάκιση ενός μετανάστη ή ενός αιτούντος άσυλο μέχρι 18 μήνες, σε συνθήκες που μερικές φορές είναι χειρότερες από αυτές μιας κανονικής φυλακής, μπορεί να θεωρηθεί ως τιμωρία που επιβάλλεται σε ένα άτομο χωρίς να έχει διαπράξει κανένα έγκλημα... Φαίνεται να είναι μια σοβαρή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας που μπορεί να καταστήσει τη στέρηση της ελευθερίας αυθαίρετη*».

Παρά τις αυξημένες ανάγκες και τα σοβαρά προβλήματα που παρατηρούνται, επισημαίνεται η συνεχής παράταση της σχετικής προθεσμίας του νόμου 3907/11 για την έναρξη λειτουργίας των νέων υπηρεσιών (βλ. παράταση με το άρθρ.32 παρ.2 ν.4038/12 και νέα παράταση αναδρομικά από το χρόνο λήξης της προηγούμενης με το άρθρο τέταρτο Ν.4084/12).

Ο Συνήγορος του Πολίτη, υπογραμμίζοντας ότι η παράταση της υφιστάμενης κατάστασης εκθέτει διεθνώς τη χώρα, έχει καλέσει τους αρμόδιους φορείς (βλ. το από 8-2-2012 δελτίο τύπου στην ιστοσελίδα μας) να εφαρμόσουν το νέο θεσμικό πλαίσιο. Η άμεση στελέχωση των υπηρεσιών Ασύλου και Αρχής Προσφυγών με 200 υπαλλήλους, ήδη επιτυχόντες μέσω διαδικασιών ΑΣΕΠ, κατά παρέκκλιση των υφισταμένων διαδικασιών προσλήψεων στο Δημόσιο, αποτελεί θετικό βήμα για την έναρξη λειτουργίας των νέων υπηρεσιών. Ωστόσο, ο Συνήγορος δεν μπορεί παρά να επισημάνει ότι στις 31-3-2013 έληξε και η δεύτερη παράταση έναρξης λειτουργίας των νέων υπηρεσιών και θεωρεί ότι οποιαδήποτε άλλη καθυστέρηση επιβαρύνει έτι περαιτέρω το σύστημα διαχωρισμού αιτούντων άσυλο, εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας κι επιστροφών μεταναστών σε συνθήκες που διασφαλίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πρόκειται για ένα σύνολο διαδικασιών που ο Ν.3907/11 επεχείρησε να εξορθολογίσει, εναρμονίζοντας το εσωτερικό μας δίκαιο με την Οδηγία 2008/115/EK, και το πλέγμα αυτό των νέων διατάξεων η Πολιτεία οφείλει να εφαρμόσει προσαρμοζόμενη στο ευρωπαϊκό κεκτημένο

#### **Συνοψίζοντας:**

<sup>9</sup> Βλ. κα πρόταση Γενικού Εισαγγελέα 31-1-13 στην υπόθεση C-543/11 Mehmet Aslan κατά Τσεχίας.



1. Συνθήκες κράτησης: η επί μακρόν, αδιάκριτη και σε μεγάλους αριθμούς κράτηση επιφέρει σοβαρό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας, στα παλαιά ή στα νέα κέντρα κράτησης, σε συνθήκες που συχνά δεν ανταποκρίνονται σε ανεκτά επίπεδα διαβίωσης και παρουσιάζουν ελλείψεις σε υποδομές και εφαρμογή εγγυήσεων κράτησης. Η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων αποτελεί μέρος του προβλήματος και όχι λύση. Στις υφιστάμενες συνθήκες κράτησης, η ΕΛΑΣ πρέπει να ανταποκριθεί ενισχύοντας τις υπηρεσίες της με τεχνογνωσία και δομές υποστήριξης της λειτουργίας των κέντρων, επίσης με μονάδες αλλοδαπών και ασύλου και μηχανισμούς εγγυήσεων για τα στοιχειώδη δικαιώματα των κρατουμένων. Η κράτηση πρέπει να περιοριστεί στο απολύτως αναγκαίο χρονικά μέτρο εν όψει απέλασης/απομάκρυνσης (βλ. και άρθρ.15 παρ.1 Ν.3907/11) αντί για τον γενικευμένο και σοβαρό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας αλλοδαπών με αβέβαιο χρόνο λήξης, που αποτελεί σήμερα τον κανόνα στην πράξη.
2. Οι μαζικές προσαγωγές μεταναστών με την επιχείρηση Ξένιος Ζευς, ενώ πάσχουν και από πλευράς καταχρηστικότητας και αποτελεσμάτων, παράλληλα επιβαρύνουν διοικητικά ένα ήδη βεβαρημένο σύστημα ελέγχου από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών, με ενδεχόμενο τη δημιουργία αδιεξόδου στο σύστημα κράτησης.
3. Η επεξεργασία των αιτημάτων ασύλου, εμφανίζει σημαντικές καθυστερήσεις και κενά λόγω έλλειψης μηχανοργάνωσης και δομών που απολήγουν σε παραβίαση των δικαιωμάτων αιτούντων άσυλο που συχνά κρατούνται. Λύση για το κράτος δικαίου βεβαίως δεν αποτελεί η παράταση του χρονικού ορίου κράτησής τους αλλά η θέση σε εφαρμογή ταχείας διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων τους.
4. Η κράτηση επί μακρόν εν όψει απέλασης/απομάκρυνσης σε συνδυασμό με τη συνεχή διόγκωση του αριθμού των κρατουμένων, καθώς και η αναποτελεσματική επεξεργασία αιτημάτων ασύλου καταδεικνύουν την αδήριτη ανάγκη έναρξης λειτουργίας των νέων υπηρεσιών του Ν.3907/11 (Υπηρεσία Ασύλου, Υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής, Αρχή Προσφυγών), των οποίων η συνεχής καθυστέρηση έναρξης επιβαρύνει έτι περαιτέρω τις υφιστάμενες ανορθολογικές και προβληματικές διαδικασίες και τα δικαιώματα αυτών που τις υφίστανται.

Είμαστε βέβαιοι ότι συμμερίζεστε την άποψη ότι το πρόβλημα της διαχείρισης των μικτών ροών, μετανάστευσης και ασύλου, είναι αυτό που υπολανθάνει και επικαθορίζει και το ζήτημα της κράτησης. Οι παραπάνω συνθήκες κράτησης μαζί με τη αβεβαιότητα των αλλοδαπών για το μέλλον τους και τη στέρηση της ελευθερίας τους επί μήνες, μπορεί να οδηγήσει σε εκρηκτικές καταστάσεις (συμπλοκές, εξεγέρσεις, απεργίες πείνας κ.α.). Τα φαινόμενα αυτά, παλαιότερα στην Κομοτηνή (23-11-12), περίπτωση την οποία ο Συνήγορος εξετάζει βάσει χωριστής αναφοράς, και πρόσφατα στην Αμυγδαλέζα, την Κόρινθο κ.α., δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν χωρίς διάλογο και διαδικασίες που να επαναφέρουν την αστυνομική κράτηση στο αναγκαίο μέτρο, ώστε να μην είναι αυτοσκοπός αλλά να εφαρμόζεται με ταχεία διαδικασία εξέτασης κάθε ατομικής περίπτωσης.

Σας απευθύνουμε τις παραπάνω επισημάνσεις και προτάσεις, ελπίζοντας να βοηθήσουμε στο δύσκολο έργο σας στη βάση ενός παραγωγικού διαλόγου. Επίσης, με δεδομένο ότι η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, παραμένει τόπος εισδοχής μεγάλων μεταναστευτικών ροών και καλείται να ανταπεξέλθει σε έναν ολοένα και αυξανόμενο φόρτο σύνθετων ζητημάτων, ελπίζουμε ότι οι παραπάνω επισημάνσεις σας είναι χρήσιμες προκειμένου να ρυθμιστούν με τον καλύτερο δυνατό, πρόσφορο και αποτελεσματικό τρόπο, τα επίμαχα ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής, συνθηκών και διαδικασιών επιστροφής των αλλοδαπών στις χώρες καταγωγής τους και σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής και διεθνούς συνεργασίας.



Αναμένοντας τις απόψεις σας, οι συνεργάτες μου κι εγώ είμαστε στη διάθεσή σας για τυχόν διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση

Βασίλης Καρύδης  
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

**Συνημμένα:**

3 εκθέσεις αυτοψίας

**Κοινοποίηση:**

Υπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες  
Γραφείο στην Ελλάδα  
Ταγιαπιέρα 12  
115 28 ΑΘΗΝΑ

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου  
Νεοφύτου Βάμβα 6  
106 74 ΑΘΗΝΑ

Διεθνής Αμνηστία  
Σίνα 30  
106 72 ΑΘΗΝΑ

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες  
Σολωμού 25  
106 82 ΑΘΗΝΑ

Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων  
Ηριδανού 20, Ιλίσια,  
115 28 ΑΘΗΝΑ

«ΑΙΤΗΜΑ»  
Ριζάκος Σπύρος  
Μεϊντάνη 13-15  
117 41 ΑΘΗΝΑ

Ομάδα Δικηγόρων  
για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών  
Ιουλιανού και Ρεθύμνου 11  
106 82 ΑΘΗΝΑ

Γιατροί Χωρίς Σύννορα  
Ξενίας 15  
115 27 ΑΘΗΝΑ





## ΕΚΘΕΣΗ ΑΥΤΟΨΙΑΣ

### ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ (04.12.2012)

Στο πλαίσιο διερεύνησης αναφορών για θέματα, τα οποία σχετίζονται με την διαδικασία ασύλου, αλλοδαπούς, κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη, αποτελούμενο από τις ειδικές επιστήμονες κ.κ. Μαρία Βουτσίνου, Ελένη Κουτρούμπα και Χρύσα Χατζή, διενήργησε αυτοψία την Πέμπτη, 04.10.2012, στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, προκειμένου ο Συνήγορος του Πολίτη να διαμορφώσει ίδια άποψη για την λειτουργία της προαναφερόμενης υπηρεσίας .

Συγκεκριμένα, αντικείμενο των υπό διερεύνηση αναφορών ήταν κυρίως διαμαρτυρίες για την αδυναμία υποβολής αιτημάτων ασύλου, προβλήματα στην ανανέωση ή αντικατάσταση του ειδικού δελτίου αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού (‘ροζ κάρτα’), καθώς και ζητήματα, σχετικά με την κράτηση αλλοδαπών στα κρατητήρια της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής .

Κατά την άφιξη του κλιμακίου (σημ.: 9.00 π.μ.) στις εγκαταστάσεις της ανωτέρω υπηρεσίας (στην είσοδο από την οδό Σαλαμινίας) υπήρχε ήδη μεγάλος αριθμός ατόμων (περίπου 100). Σε ερώτησή μας σε παρευρισκόμενους για τους λόγους, που περίμεναν εκεί, κάποιιοι μας ενημέρωσαν ότι ήθελαν να καταθέσουν για την ανανέωση του ειδικού δελτίου ή είχαν προγραμματισμένο ραντεβού για συνέντευξη ή για κάποιον άλλο λόγο (π.χ. ενημέρωση, κλπ.). Η κατάθεση των σχετικών αιτημάτων, καθώς και η παραλαβή τους μετά την διεκπεραίωση αυτών γίνεται μέσω των αστυνομικών στην πύλη εισόδου. Κατά την εκεί παραμονή μας δεν ήταν δυνατόν να διευκρινισθεί ο τρόπος παραλαβής των σχετικών αιτημάτων (π.χ. τήρηση σειρά προτεραιότητας κλπ.).

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στην είσοδο υπήρχαν και άτομα, οι οποίοι συνομιλούσαν με αλλοδαπούς και κρατούσαν φακέλους υποθέσεων, χωρίς, όμως, να υπάρχει δυνατότητα εξακρίβωσης από τα μέλη του κλιμακίου αν οι ανωτέρω ήταν δικηγόροι με εντολή εκπροσώπησης από ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς. Σε σχετική



ερώτηση προς τους αστυνομικούς της πύλης εισόδου μας είπαν ότι εκπροσωπούν αλλοδαπούς χωρίς, όμως, να διευκρινισθεί αν αυτοί διαθέτουν δικηγορική ιδιότητα ή ενεργούν με άλλη ιδιότητα (π.χ. εντολή πληρεξουσιότητας σε τρίτα πρόσωπα στο πλαίσιο διεκπεραίωσης διοικητικών υποθέσεων).

Συγκεκριμένα για το θέμα της διαδικασίας παραλαβής των αιτημάτων, σύμφωνα με την ενημέρωση από τις αστυνομικές αρχές, φαίνεται ότι τηρείται χρονική σειρά προτεραιότητας. Κατά την διενέργεια, όμως, της σχετικής αυτοψίας δεν κατέστη σαφές με ποιόν τρόπο εξασφαλίζεται η προτεραιότητα για την εξυπηρέτηση των αλλοδαπών. Αντιθέτως από την εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη στο πλαίσιο διερεύνησης σχετικών αναφορών φαίνεται να εξακολουθεί να υφίσταται πρόβλημα στην εν γένει πρόσβαση των ενδιαφερομένων για την ανανέωση ή/και την παραλαβή των σχετικών ειδικών δελτίων, καθώς και καθυστερήσεις στην ανανέωση αυτών.

Στην συνέχεια ακολούθησε συνάντηση με τον Διευθυντή, κ. Α. Δενέκο, και ενημέρωση για τις ενέργειες της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής εντός του έτους 2012. Ειδικότερα για την διαδικασία ασύλου ενημερωθήκαμε ότι κατά το έτος 2011 είχαν υποβληθεί 6.321 αιτήματα ασύλου, από τα οποία έχουν εξετασθεί περίπου 5.000 (βλ. 1.320 εκκρεμή αιτήματα). Τα αντίστοιχα στοιχεία για το έτος 2012 ήταν 6.123 αιτήματα και 5.423 συνεντεύξεις.

Ειδικότερα για το θέμα της παραλαβής των αιτημάτων αναφέρθηκε ότι η παραλαβή εξακολουθεί να γίνεται μία (1) φορά την εβδομάδα (σημ.: κάθε Σάββατο), κατά την οποία κατατίθενται συνολικά 60 περίπου αιτήματα ασύλου. Αναφέρθηκε επίσης ότι κατά την διάρκεια της εβδομάδας παραλαμβάνονται αιτήματα ασύλου από ευάλωτες ομάδες, όπως π.χ. οικογένειες με παιδιά, έγκυες γυναίκες, θύματα εμπορίας ανθρώπων, άτομα με προβλήματα υγείας, κυρίως κατόπιν συνεννόησης με δικηγόρους ή ΜΚΟ. Όπως ήδη προαναφέρθηκε δεν κατέστη σαφές με ποιόν τρόπο εξασφαλίζεται η τήρηση της σειράς προτεραιότητας και κατά την αρχική παραλαβή, όσο και στην εν γένει συναλλαγή των ενδιαφερομένων με το Τμήμα Ασύλου.

Σε ερώτησή μας για την δυνατότητα υποβολής αιτημάτων κρατουμένων χορηγήθηκαν σχετικά στοιχεία τόσο στο κρατητήριο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών, όσο και στο Κέντρο Κράτησης στην Αμυγδαλέζα. Επίσης αναφέρθηκε ότι σε περίπτωση



υποβολής αιτημάτων από άλλους χώρους κράτησης, γίνεται συνήθως μεταγωγή των αιτούντων στην αρμόδια υπηρεσία της Διεύθυνσης Αλλοδαπών.

Κατά την διάρκεια της συζήτησης τέθηκαν υπ' όψιν του κ. Διευθυντή και τα προβλήματα, τα οποία έχουν αναφερθεί στην Αρχή μας σχετικά με την διαδικασία επιδόσεων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. (π.χ. κλήση σε συνέντευξη, επίδοση απορριπτικών αποφάσεων ή αποφάσεων διακοπής κλπ.).

Ειδικότερα για τα θέματα ασύλου αναφέρθηκε ότι έχουν σταλθεί για το σκοπό αυτό εμπειρογνώμονες από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης Ασύλου [European Asylum Support Office (EASO)].

Αναφέρθηκε επίσης ότι για το θέμα της καταγραφής (screening) των αιτούντων άσυλο αλλοδαπών, αλλά και των αλλοδαπών, οι οποίοι προσάγονται στο πλαίσιο των αστυνομικών επιχειρήσεων (π.χ. «Ξένιος Ζευς» αναφέρθηκε ότι υπάρχει συνδρομή και συνεργασία με την FRONTEX (βλ. συνεργασία με το επιχειρησιακό γραφείο στην Ελλάδα και δράσεις του Project ATTICA).

Σε συνέχεια των ανωτέρω έγινε και μια σύντομη ενημέρωση για την αστυνομική επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» στην περιοχή της Αττικής. Συγκεκριμένα, κατά τον μήνα Αύγουστο του 2012 είχαν συσταθεί 8 αστυνομικά συνεργεία ελέγχου. Αναφέρθηκε ότι ο σχεδιασμός και η οργάνωση των επιχειρήσεων αυτών ανήκει στην Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής. Στο πλαίσιο των επιχειρήσεων αυτών οι αλλοδαποί προσάγονται για εξακρίβωση στοιχείων ή/και τις νομιμότητας της παραμονής τους στην Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής. Σε ερωτήσεις μας σχετικά τις διαμαρτυρίες για μαζικές προσαγωγές και συλλήψεις ανθρώπων, οι οποίοι έχουν δικαίωμα διαμονής στην χώρα και είναι κάτοχοι νομιμοποιητικών εγγράφων, αναφέρθηκε ότι ο έλεγχος γίνεται κυρίως εκεί, και όχι στον δρόμο.

## **I. Τμήμα Ασύλου**

Κατόπιν ακολούθησε μια σύντομη επίσκεψη στους χώρους διενέργειας των συνεντεύξεων των αιτημάτων ασύλου (στο ισόγειο) και ενημέρωση από τον υπηρετούντα στο Τμήμα Ασύλου, κ. Συρμαλή.

Συγκεκριμένα αναφέρθηκε ότι από το Τμήμα Ασύλου είχαν παραληφθεί 70.000 αιτήματα ανανέωσης, από τα οποία είχαν διεκπεραιωθεί 53.000 αιτήματα ανανέωσης.



Ειδικότερα αναφέρθηκαν κάποιες βελτιώσεις, οι οποίες είχαν γίνει στον χώρο (π.χ. διαχωριστικά μεταξύ των γραφείων για την εξασφάλιση της εμπιστευτικότητας). Επίσης και για το θέμα της διερμηνείας αναφέρθηκε ότι υπάρχει κάλυψη των σχετικών αναγκών διερμηνείας με διερμηνείς της ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση», καθώς και με συνεργαζόμενους με την διεύθυνση αλλοδαπών διερμηνείς. Περαιτέρω θα πρέπει να σημειωθεί ότι πρόβλημα εντοπίζεται και στην διενέργεια της συνέντευξης ή/και στην αναβολή του χρόνου διενέργειας. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι κατά τον χρόνο της αυτοψίας στους χώρους αυτούς δεν υπήρχε σε εξέλιξη διαδικασία συνέντευξης, ενώ υπήρχαν άτομα στην αναμονή.

Αναφέρθηκαν επίσης προβλήματα, τα οποία υπάρχουν λόγω της υποστελέχωσης της υπηρεσίας και εν γένει δυσλειτουργιών λόγω έλλειψης μηχανογράφησης και ηλεκτρονικής σύνδεσης με την κεντρική υπηρεσία ασύλου του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ.

Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε σχετικό ερώτημά μας σχετικά με τις αναφορές, τις οποίες δέχεται η Αρχή μας για πλημμέλειες στην επίδοση (π.χ. των αποφάσεων επί των αιτημάτων, των κλήσεων ενώπιον των επιτροπών, των πράξεων διακοπής εξέτασης κλπ.). Μας ανέφεραν ότι υπάρχει πρόβλημα στις επιδόσεις λόγω έλλειψης προσωπικού και ότι η συνήθης πρακτική είναι να επιδίδουν τις σχετικές πράξεις, όταν προσέρχεται ο ενδιαφερόμενος για να ανανεώσει το ειδικό δελτίο του .

Στην συνέχεια υπήρξε συνάντηση και με τον προϊστάμενο του Τμήματος Ασύλου, κ. Βλάχο, ο οποίος επίσης μας ενημέρωσε για τα θέματα αρμοδιότητας του Τμήματος Ασύλου. Κατά την εκτίμηση του προϊσταμένου του Τμήματος τα σημαντικότερα προβλήματα στην υπηρεσία οφείλονται στην έλλειψη προσωπικού, την ανεπαρκή μηχανοργάνωση και τις δυσχέρειες στην επικοινωνία και την συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές.

## **II. Τμήμα Απελάσεων**

Στην συνέχεια υπήρξε συνάντηση με τον προϊστάμενο του Τμήματος Απελάσεων, κ. Καλομοίρη.





Κατά την διάρκεια της συνάντησης υπήρξε ενημέρωση για τα θέματα των επιστροφών. Αναφέρθηκε ότι υπάρχει προσπάθεια για τον σχεδιασμό και την λειτουργία συστήματος επαναπατρισμού στις χώρες προέλευσης .

Στην συνέχεια έγινε αναφορά στις πρόσφατα στοιχεία των απελάσεων/ επιστροφών κατά το τελευταίο διάστημα. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε ότι μέχρι τον Σεπτέμβρη του 2012 είχαν πραγματοποιηθεί 1.400 απελάσεις. Ειδικότερα το τελευταίο διάστημα ενημερωθήκαμε ότι είχαν πραγματοποιηθεί 600 απελάσεις/μήνα και 1.100 εθελούσιες επιστροφές/μήνα.. Ενημερωθήκαμε επίσης και για την προτεραιοποίηση από την Ελληνική Αστυνομία των εθελούσιων επιστροφών κυρίως σε χώρες όπως το Πακιστάν, Μπαγκλαντές και Αφγανιστάν.

Αναφέρθηκε επίσης ότι γίνεται προσπάθεια αποτελεσματικής συνεργασίας με την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών (Δ/νση Ε3) και τα προξενία των χωρών προέλευσης προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα, τα οποία υπάρχουν κυρίως λόγω της έλλειψης ταξιδιωτικών εγγράφων των αλλοδαπών, οι οποίοι επιθυμούν να επιστρέψουν στις χώρες τους.

Σε ερώτηση μας σχετικά με την εφαρμογή του νέου νομοθετικού πλαισίου για τις επιστροφές (βλ. Ν. 3907/2011) εξέφρασε την άποψη ότι υπάρχουν προβλήματα κυρίως λόγω της συνεργασίας με τις δικαστικές αρχές κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της κράτησης.

Από την πλευρά του «Συνηγόρου του Πολίτη» ζητήθηκαν στοιχεία σχετικά με την αποφάσεις επιστροφής, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατά το έτος 2012. Επιπλέον ζητήθηκαν στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των αποφάσεων επιστροφών, οι οποίες εκδίδονται χωρίς ή με κράτηση. Όπως, όμως, ανέφερε ο κ. Καλομοίρης δεν υπήρχε η δυνατότητα να εξαχθούν στατιστικά στοιχεία.

Περαιτέρω ζητήθηκαν διευκρινίσεις για την κράτηση και την εκτέλεση των αποφάσεων απομάκρυνσης. Αναφέρθηκε ότι υπάρχουν δυσκολίες στην εκτέλεση των αποφάσεων απομάκρυνσης είτε λόγω μη ύπαρξης ταξιδιωτικών εγγράφων, συνεργασίας με τις προξενικές αρχές, μεταφοράς στις χώρες καταγωγής κλπ.

Ειδικότερα για το θέμα της κράτησης δεν δόθηκαν επαρκείς πληροφορίες για τα κριτήρια επιβολής αυτής, τον χρόνο κράτησης, καθώς και αν επιλέγεται η οικειοθελής αναχώρηση έναντι της κράτησης με σκοπό την απομάκρυνση.



### III. Χώροι κράτησης

Στην συνέχεια πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στους χώρους κράτησης της Διεύθυνσης Αλλοδαπών κι ενημέρωσή μας από τον υπεύθυνο των κρατητηρίων κο Μιχαηλίδη. Σύμφωνα με την ενημέρωση, την οποία είχαμε, οι χώροι κράτησης της αστυνομικής διεύθυνσης έχουν δυναμικότητα 350 ατόμων συνολικά (κρατητήρια ανδρών: 170 άτομα, κρατητήρια γυναικών: 150 άτομα, και ειδικοί χώροι κράτησης : 30 άτομα).

Κατά την ημέρα της επίσκεψής μας (04.10.2012) κρατούνταν στους ανωτέρω χώρους 214 άνδρες και 134 γυναίκες, καθώς και τρία (3) ανήλικα μαζί με τις μητέρες τους. Κρατούνταν επίσης και ασυνόδευτοι ανήλικοι (για τον ακριβή αριθμό των οποίων δεν ενημερωθήκαμε κατά την διενέργεια της αυτοψίας) . Οι αλλοδαποί κρατούνται σε δύο ορόφους του κτιρίου χωρισμένοι σε πτέρυγες, ανάλογα με το φύλο, καθώς και με κριτήριο εάν χρήζουν ειδικής μεταχείρισης. Σε κάθε όροφο υπάρχει ένας ανοικτός χώρος προαυλισμού . Ο προαυλισμός λαμβάνει χώρα κάθε ημέρα και διαρκεί 2 ώρες περίπου.

Κατά την εκτίμηση των αρμοδίων αστυνομικών ο αριθμός των κρατουμένων , αν και μεγαλύτερος της δυναμικότητας για τους άνδρες, ήταν σχετικά διαχειρίσιμος.

Αναφέρθηκαν επίσης αρκετά προβλήματα, τα οποία υπάρχουν στην οργάνωση και την λειτουργία των χώρων κράτησης και στις υπόλοιπες υπηρεσίες της Διεύθυνσης Αλλοδαπών (βλ. δυναμικότητα = 1.200 άτομα και 7 χώρους κράτησης). Ειδικότερα για τους χώρους εκεί κράτησης αναφέρθηκε λόγω των περικοπών στον προϋπολογισμό υπάρχει αρκετά σημαντικό πρόβλημα για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων (π.χ. σίτιση, καθαριότητα, θέρμανση, συντήρηση κλπ.). Αναφέρθηκε επίσης στην δράση εθελοντικών οργανώσεων, κυρίως για συλλογή ρουχισμού, τροφίμων κλπ.

Επιπλέον, σχετικά με την παροχή ιατρικών υπηρεσιών πληροφορηθήκαμε ότι αυτή έχει ανατεθεί στην ΜΚΟ «Ιατρική Παρέμβαση» με χρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους, που διαχειρίζονται τα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη, Υγείας και Εργασίας .



Σύμφωνα με την ενημέρωση, την οποία είχαμε, φαίνεται ότι στην πλειοψηφία των κρατουμένων έχει επιβληθεί διοικητική κράτηση στο πλαίσιο της απόφασης επιστροφής .

Αναφέρθηκε επίσης ότι ιδιαίτερα προβλήματα προσαρμογής και διαβίωσης στους χώρους κράτησης αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί, οι οποίοι αν και διέμεναν νόμιμα στην χώρα επί σειρά ετών, δεν μπόρεσαν να ανανεώσουν την άδεια διαμονή τους με αποτέλεσμα να εκδοθεί απόφαση επιστροφής και κράτησης.

Από συζητήσεις που είχαμε με τους ίδιους τους κρατούμενους, διαπιστώθηκε ότι πολλοί από αυτούς –ακόμη και αιτούντες άσυλο- παραμένουν κρατούμενοι για μεγάλα χρονικά διαστήματα που υπερβαίνουν τους έξι μήνες.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την διάρκεια της επίσκεψής στην πτέρυγα κράτησης γυναικών, διαπιστώθηκε ότι εκεί κρατούνταν δύο (2) γυναίκες με ανήλικα παιδιά. Να σημειωθεί ότι η μία ήταν πολίτης Ε.Ε. (Βουλγαρία) και κρατούταν μαζί με το ενός (1) έτους παιδί της.

#### **IV. Επιχείρηση «Ξένιος Ζευς»**

Κατά την έξοδό μας από το κεντρικό κτήριο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών περί την 14.00 διαπιστώσαμε ότι στο προαύλιο είχαν μεταφερθεί συλληφθέντες αλλοδαποί (περίπου 100 άτομα) κατά την διάρκεια αστυνομικής επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας.

Στην συνέχεια απευθυνθήκαμε και σε κάποιους από τους συλληφθέντες αλλοδαπούς προκειμένου να ενημερωθούμε για τους λόγους και τις συνθήκες σύλληψής τους . Κατά την συζήτηση διαπιστώσαμε ότι κάποιοι από αυτούς διέθεταν νομιμοποιητικούς τίτλους διαμονής στην χώρα (π.χ. δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού, βεβαίωση κατάθεσης για χορήγηση ή ανανέωση άδειας).

Σε ερώτησή μας προς τους παρόντες αστυνομικούς για ποιόν λόγο συνελήφθησαν οι ανωτέρω αλλοδαποί, ενώ φαίνεται να κατείχαν τίτλο διαμονής στην χώρα, μας ενημέρωσαν οι συμμετέχοντες στην επιχείρηση αστυνομικοί (σημ.: την οργάνωση και τον συντονισμό της επιχείρησης έχει η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής και συμμετέχουν αστυνομικοί από αστυνομικά τμήματα και την Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής) ότι αυτοί είχαν προσαχθεί στο κτήριο της Διεύθυνσης



Αλλοδαπών προκειμένου να γίνει έλεγχος των νομιμοποιητικών τους εγγράφων, και αφήνονται ελεύθεροι, αν δεν συντρέχει λόγος κράτησής τους .

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι κάποιοι από τους αλλοδαπούς διαμαρτύρονταν ότι είχαν συλληφθεί και κατά το παρελθόν. Επίσης κάποιοι άλλοι διαμαρτύρονταν ότι δεν μπόρεσαν να ενημερώσουν τις οικογένειές τους.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι από την ενημέρωση, την οποία είχαμε, δεν ήταν δυνατόν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για την διαδικασία και τα αποτελέσματα αυτής (π.χ. κριτήρια σύλληψης, έλεγχος, επιβολή διοικητικών μέτρων, κράτηση κλπ.) .

### **Διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη**

Σε σχέση με τα ανωτέρω θέματα, κατόπιν και της διενέργειας της αυτοψίας, ο Συνήγορος του Πολίτη θα ήθελε να επισημάνει :

#### **A. Διαδικασία ασύλου**

Όσον αφορά την διαδικασία ασύλου, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει ότι τα τελευταία χρόνια η πρόσβαση στην διαδικασία ασύλου εξακολουθεί να είναι σχεδόν αδύνατη για την πλειοψηφία των ενδιαφερομένων. Όπως ήδη από το παρελθόν είχε επισημανθεί έτσι και τώρα, τα προβλήματα αυτά εστιάζονται ιδίως σε πρακτικές που αφορούν την περιορισμένη και επιλεκτική παραλαβή αιτημάτων ασύλου, καθώς και την ελλιπή οργάνωση και στελέχωση του Τμήματος Ασύλου. Η Αρχή μας, όμως, δεν μπορεί παρά να επισημάνει την αναποτελεσματικότητα των αρμόδιων υπηρεσιών για την διασφάλιση τουλάχιστον της πρόσβασης στην διαδικασία ασύλου.

Συγκεκριμένα, μέχρι σήμερα δεν φαίνεται να λειτουργεί ένα αξιόπιστο σύστημα παραλαβής αιτημάτων ασύλου, αλλά αντιθέτως η διαδικασία παραλαβής φαίνεται να στηρίζεται σε αδιαφανή και αυθαίρετα κριτήρια. Το γεγονός, ότι επί σειρά ετών (πλέον της δεκαετίας) δεν φαίνεται να έχει σημειωθεί βελτίωση στην διαδικασία παραλαβής των σχετικών αιτημάτων από τις αστυνομικές αρχές και ειδικότερα η καθιέρωση μιας αξιόπιστης διαδικασίας με σαφή και διαφανή κριτήρια (π.χ. χορήγηση αριθμού προτεραιότητας, προθεσμία κατάθεσης, έλεγχος νομιμότητας





της διαδικασίας κλπ.) προκαλεί ιδιαίτερο προβληματισμό για την ικανότητα και τις προθέσεις των αρμοδίων αρχών προς εξεύρεση λύσης.

Ειδικότερα για την πρόσβαση στις λοιπές διαδικασίες ασύλου (πχ. ανανέωση Δελτίων, αντικατάσταση απολεσθέντων κλπ) διαπιστώθηκε ότι όπως και παραπάνω τόσο η έλλειψη προσωπικού, όσο και οι οργανωτικές εν γένει δυσλειτουργίες της υπηρεσίας Ασύλου, εντείνονται κατά διαστήματα, φαινόμενα που θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο δικαιώματα των αιτούντων άσυλο αλλοδαπών. Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι το τελευταίο διάστημα παρατηρείται η διακοπή της εξέτασης των σχετικών αιτημάτων λόγω μη εμπρόθεσμης ανανέωσης των ειδικών δελτίων, ενώ οι αναφερόμενοι επικαλούνται αδυναμία στην εμπρόθεσμη κατάθεση του αιτήματος ανανέωσης.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σοβαρά προβλήματα φαίνεται να υπάρχουν και στην διαδικασία επίδοσης των σχετικών αποφάσεων διακοπής, των απορριπτικών αποφάσεων επί των αιτημάτων ασύλου με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα, στην κατάθεση των σχετικών διοικητικών ή ένδικων μέσων (π.χ. αίτηση επανεξέτασης, διοικητική προσφυγή, αίτηση ακύρωσης). Προβλήματα εντοπίζονται επίσης και στην επίδοση των κλήσεων για την εμφάνισή τους ενώπιον των αρμοδίων Επιτροπών Ασύλου σε β' βαθμό. Παρά το γεγονός ότι οι αρμόδιες αστυνομικές αρχές αναφέρουν ότι, λόγω έλλειψης προσωπικού, οι σχετικές επιδόσεις γίνονται κατά την ανανέωση του ειδικού δελτίου, όταν ο αλλοδαπός προσέλθει στην υπηρεσία. Διαπιστώνεται, όμως, από το περιεχόμενο των αναφορών, που υποβάλλονται στην Αρχή μας, ότι εξακολουθεί να υπάρχει πρόβλημα αναφορικά με την επίδοση των σχετικών αποφάσεων στους αιτούντες άσυλο, και κυρίως για τις επιδόσεις, κατά τις οποίες εφαρμόζεται η διαδικασία ως αγνώστου διαμονής.

## **B. Κράτηση**

Αναφορικά με το θέμα της κράτησης αλλοδαπών, το κλιμάκιο από αυτήν την επίσκεψη αποκόμισε τα εξής.

- **Συνθήκες:** Τη συγκεκριμένη ημέρα ο αριθμός των κρατουμένων υπερέβαινε τη δυναμικότητα των κελιών (στην πτέρυγα των ανδρών). Αυτό, όμως, το οποίο επισημάνθηκε είναι ότι σε περίπτωση συνέχισης της κράτησης για μεγάλο



χρονικό διάστημα και η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων, εκτός των ζητημάτων, τα οποία σχετίζονται με τη νομιμότητα και τις συνθήκες κράτησης δημιουργεί και προβλήματα υγειονομικής φύσεως.

- **Χρόνος κράτησης:** διαπιστώθηκε μακρά παραμονή στα κρατητήρια του Τμήματος Απελάσεων, οι υποδομές των οποίων προορίζονται για την κράτηση ατόμων για μικρά χρονικά διαστήματα.
- Διαπιστώνεται επίσης ότι παρά το γεγονός ότι έχει πλέον αλλάξει το νομοθετικό πλαίσιο για την κράτηση (βλ. Ν. 3907/2011) και προτάσσεται η οικειοθελής αναχώρηση του αλλοδαπού από την χώρα, φαίνεται ότι η πρακτική των αστυνομικών αρχών είναι να επιβάλουν την κράτηση. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, η κράτηση μπορεί να επιβληθεί μόνο για την εκτέλεση της απομάκρυνσης του αλλοδαπού από την χώρα. Παρατηρείται, όμως, ότι μεγάλος αριθμός αλλοδαπών παραμένουν κρατούμενοι για μεγάλο χρονικό διάστημα .
- Ιδιαίτερο πρόβλημα εντοπίζεται **στην κράτηση των αιτούντων άσυλο αλλοδαπών**, οι οποίοι παραμένουν κρατούμενοι για μεγάλο χρονικό διάστημα .
- Διαπιστώνεται επίσης ότι ακόμα και σε περιπτώσεις, που είναι **ανέφικτη η απέλαση αλλοδαπών από την χώρα** (π.χ. αδυναμία εκτέλεσης της απέλασης στις χώρες καταγωγής, μη συνεργασία των αρμοδίων προξενικών αρχών, αδιευκρίνιστη ιθαγένεια κλπ.), επιβάλλεται σε αυτούς κράτηση (σημ. βλ. τον μεγάλο αριθμό καταδικαστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ σε βάρος της χώρας για το θέμα αυτό)

Με τιμή

Οι διενεργήσαντες την αυτοψία Ειδικοί Επιστήμονες

Μαρία Βουτσίνου  
Ελένη Κουτρούμπα  
Χρύσα Χατζή



## ΕΚΘΕΣΗ ΑΥΤΟΨΙΑΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑΣ

### I. Διαδικασία και αντικείμενο της έρευνας

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 2 του Ν. 3094/2003 (ΦΕΚ Α' 10), ο Συνήγορος του Πολίτη «*δύναται να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπαγγέλτως*». Επίσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 του Π.Δ. 273/1999 (ΦΕΚ Α' 229), όπως αντικαταστάθηκε με την απόφαση 746/2004 του Συνηγούρου του Πολίτη (ΦΕΚ Β' 742/18.5.2004) «*Την απόφαση για τη διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας λαμβάνει ο Συνήγορος του Πολίτη κατόπιν εκτίμησης της σοβαρότητας του θέματος. Για την εκτίμηση της σοβαρότητας του θέματος λαμβάνεται ιδίως υπόψιν η διαπίστωση ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης, η βαρύτητα της προσβολής του δικαιώματος ή συμφέροντος καθώς και ο αριθμός των ενδιαφερομένων προσώπων...*»

Στο πλαίσιο αυτό και λόγω του γεγονότος ότι ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να εμφανισθεί ενώπιον της αρμόδιας Διακομματικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, σε συζήτηση με θέμα το νέο νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με τους χώρους κράτησης των παρανόμως εισερχομένων και διαμενόντων αλλοδαπών στην χώρα, αλλά και του δημοσίου διαλόγου που διεξάγεται, την παρούσα χρονική στιγμή, σχετικά με το επίμαχο θέμα και τις ποικίλες αντιδράσεις των τοπικών φορέων, αποφασίσθηκε η διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στον χώρο κράτησης αλλοδαπών στις εγκαταστάσεις της Σχολής Αστυνομίας, στην Αμυγδαλέζα Αττικής, αρμοδιότητας Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αθηνών. Η διενέργεια της αυτεπάγγελτης έρευνας είχε ως στόχους:

- α) να αποκτήσει ο Συνήγορος του Πολίτη ιδίαν αντίληψη των χώρων και των συνθηκών κράτησης και να ανταλλάξει απόψεις με την διοίκηση.
- β) να διερευνηθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων των κρατουμένων, ιδίως ως προς την επιφύλαξη συνθηκών διαβίωσης συμβατών με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια



γ) να διακριβωθεί αν συντρέχει παραβίαση της νομιμότητας, όπως αυτή προκύπτει από το Σύνταγμα, τις διεθνείς συμβάσεις και τη λοιπή νομοθεσία.

Κατόπιν των ανωτέρω και έχοντας υπόψη τις διατάξεις του άρ. 4 § 5 Ν.3094/2003 (ΦΕΚ Α΄10/22.1.2003), σύμφωνα με την οποία «[ο] Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία» παραγγέλθηκε η διενέργεια αυτοψίας στους χώρους κράτησης της Αμυγδαλέζας Αττικής. Η αυτοψία πραγματοποιήθηκε στις 25.9.2012 από κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη, αποτελούμενο από τους ειδικούς επιστήμονες του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Ελένη Κουτρούμπα, Έλενα Μάρκου και Γρηγόρη Τσιούκα.

Από την επίσκεψη στους χώρους κράτησης της Αμυγδαλέζας καθώς και από τις συζητήσεις που είχε το κλιμάκιο της Αρχής με τους αρμόδιους αστυνομικούς, κων Παναγιώτου, Υποδιευθυντή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής και κων Ζαρκαδούλα, υπεύθυνο του κέντρου κράτησης, την κα Ευθυμιάδου Ελπίδα, υπεύθυνη της ΜΚΟ Ιατρική Παρέμβαση, η οποία δραστηριοποιείται στο χώρο κράτησης, καθώς και με τους αλλοδαπούς κρατούμενους, προέκυψαν οι ακόλουθες διαπιστώσεις.

## **II. Συνθήκες κράτησης**

### **Κτιριακές Εγκαταστάσεις - Υποδομές**

Το κέντρο κράτησης, το οποίο λειτούργησε τον Μάιο του 2012, στεγάζεται στις εγκαταστάσεις της Σχολής Αστυνομίας στην Αμυγδαλέζα και αποτελείται από δύο τομείς. Ειδικότερα, ο Α΄ τομέας αποτελείται από 50 οικίσκους (containers), ενώ ο Β΄ Τομέας αποτελείται από 40. Κάθε ένας από αυτούς έχει δύο χώρους με τέσσερες κλίνες έκαστος, έναν κοινό χώρο ενδιαμέσως και δύο τουαλέτες με ντους. Ο οικίσκοι έχουν εξωτερικό φωτισμό και διαθέτουν κλιματισμό. Υπάρχει δυνατότητα προαυλισμού των κρατουμένων σε εξωτερικό χώρο και σύμφωνα με την πληροφόρηση του κλιμακίου από τους αρμοδίους αστυνομικούς, αυτός διενεργείται τακτικά. Μάλιστα, κατά την ώρα επίσκεψης του κλιμακίου του Συνηγόρου του Πολίτη, οι κρατούμενοι προαυλιζόνταν σε ένα αρκετά μεγάλο εξωτερικό χώρο





Επιπλέον, στον Β΄ Τομέα υπάρχει χώρος εστιατορίου και χώρος λατρείας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την ενημέρωση από τα αρμόδια όργανα, οι παραπάνω εγκαταστάσεις χρησιμοποιήθηκαν για τη φιλοξενία αστυνομικών, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004.

### **Κρατούμενοι**

Την ημέρα επίσκεψης του κλιμακίου, σύμφωνα με την παρασχεθείσα πληροφόρηση, κρατούνταν στους παραπάνω χώρους 528 κρατούμενοι. Ειδικότερα, κρατούνταν στον Α΄ Τομέα 208 άτομα και στον Β΄ Τομέα 320 άτομα. Η προοπτική είναι, όπως προέκυψε από τη συζήτηση, να δημιουργηθούν νέοι Τομείς, ώστε η συνολική δυναμικότητα των χώρων κράτησης να ανέλθει σε 2000 άτομα.

Οι κρατούμενοι ήταν εθνικότητας, κυρίως, Πακιστάν, Μπαγκλαντές και Αφγανιστάν, οι οποίοι μετά τη σύλλησή τους και την αρχική καταγραφή και δακτυλοσκόπησή τους στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), μεταφέρθηκαν στο εν λόγω Κέντρο Κράτησης. Το σύνολο των αλλοδαπών τελούσε υπό καθεστώς επιστροφής στη χώρα καταγωγής τους, αναγκαστικής συνήθως και σε ένα μικρό ποσοστό οικειοθελούς. Η απροθυμία συνεργασίας πολλών προξενείων να συνεργασθούν για την ταυτοποίηση των αλλοδαπών και έκδοση των σχετικών ταξιδιωτικών εγγράφων, αναδείχθηκε στη σχετική συζήτηση του κλιμακίου με τους αρμοδίους αστυνομικούς, ως κομβικό σημείο στην υλοποίηση όχι μόνο των αναγκαστικών επιστροφών, αλλά και των οικειοθελών. Επιπλέον, όπως προέκυψε από την ενημέρωση των αρμοδίων οργάνων, ένας σημαντικός αριθμός κρατουμένων, κατά τη διάρκεια της εκεί κράτησής του, είχε υποβάλει αίτημα ασύλου. Χαρακτηριστικά, το 2/3 των κρατουμένων αλλοδαπών στον Α΄ Τομέα, ήταν αιτούντες άσυλο.

Η φύλαξη των κρατουμένων έχει ανατεθεί σε δύναμη διακοσίων αστυνομικών, οι οποίοι μοιράζονται σε πέντε βάρδιες, με σαράντα άνδρες ανά βάρδια. Επιπλέον, για λόγους ασφαλείας, περιφρουρεί το χώρο μία διμοιρία αστυνομικών.

### **Ατομική υγιεινή/ Διατροφή – Ενδιαίτηση**

Σύμφωνα με την ενημέρωση που έλαβε το κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη, παρέχονται στους αλλοδαπούς, με μέριμνα της Ιατρικής Παρέμβασης, είδη ατομικής



υγιεινής (σαπούνι, σαμπουάν, οδοντόκρεμα, οδοντόβουρτσα, χαρτί υγείας). Παράλληλα, συνεργείο καθαριότητας φροντίζει για την καθαριότητα των χώρων σε καθημερινή βάση.

Όσον αφορά τη σίτιση των κρατουμένων, αυτή παρέχεται από εταιρεία τροφοδότησης (catering), η οποία έχει συμβληθεί με τη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής για τον σκοπό αυτό και αποτελείται από τρία γεύματα ημερησίως (πρωινό, μεσημεριανό και βραδινό).

### **Υγειονομική περίθαλψη –ψυχολογική υποστήριξη**

Στο κέντρο κράτησης ενεργοποιείται η ΜΚΟ Ιατρική Παρέμβαση, στο πλαίσιο προγράμματος, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων. Λειτουργεί χώρος ιατρού και παρέχεται ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη από έναν γιατρό, έναν νοσηλεύτη, έναν κοινωνικό λειτουργό και έναν ψυχολόγο. Όλοι οι νεοεισερχόμενοι στο Κέντρο αλλοδαποί, εξετάζονται, προκειμένου να σχηματισθεί ο ιατρικός τους φάκελος και να διαγνωσθεί εάν πάσχουν από κάποιο νόσημα. Σύμφωνα, με την ενημέρωση που είχε το κλιμάκιο από την κα Ευθυμιάδου, υπεύθυνη της Ιατρικής Παρέμβασης, νοσήματα που έχουν εντοπισθεί είναι φυματίωση, σύφιλη, Aids, ενώ συνήθη είναι τα δερματικά νοσήματα. Οι κρατούμενοι που διαγιγνώσκεται ότι πάσχουν από σοβαρά νοσήματα, όπως φυματίωση ή σύφιλη, παραπέμπονται σε νοσοκομειακές δομές, ενώ τα λιγότερο σοβαρά δερματικά νοσήματα θεραπεύονται στο Κέντρο.

### **Νομική συμπαράσταση - Επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον**

Όπως προέκυψε από τη συζήτηση του κλιμακίου με τα αρμόδια αστυνομικά όργανα, επιτρέπεται η πρόσβαση δικηγόρων στον χώρο κράτησης και η επικοινωνία τους με τους κρατουμένους.

Πρόβλημα, ωστόσο, είχε δημιουργηθεί με την τηλεφωνική επικοινωνία των κρατουμένων μέσω καρτοτηλεφώνων, δεδομένου ότι δεν είχαν εγκατασταθεί, μέχρι τον χρόνο επίσκεψης του κλιμακίου, οι κατάλληλες υποδομές από τον ΟΤΕ. Ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να γίνει χρήση των καρτοτηλεφώνων με αποτέλεσμα τη



δημιουργία έντασης και ψυχολογικής φόρτισης των κρατουμένων.

Αθήνα, 1 Οκτωβρίου 2013

Οι διενεργήσαντες την αυτοψία

Ελένη Κουτρούμπα    Ελενα Μάρκου    Γρηγόρης Τσιούκας

### **Νεότερη έγγραφη ενημέρωση για το Κέντρο Κράτησης**

Σε συνέχεια της διενεργηθείσας αυτοψίας, κατόπιν εγγράφου ερωτήματος του Συνηγόρου του Πολίτη προς τη Δ/ση Αλλοδαπών Αττικής, ελήφθη το με αρ. πρωτ. 6634/1-327252/7.12.2012 έγγραφο του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, με το οποίο γνωρίζεται ότι: α) ο συνολικός αριθμός κρατουμένων που έχει διαχειρισθεί μέχρι την ημερομηνία πρωτοκόλλου του εγγράφου, το εν λόγω κέντρο κράτησης είναι 2177 αλλοδαποί β) Ο αριθμός των επιστροφών, αναγκαστικών και οικειοθελών, που έχουν διενεργηθεί κατά τον χρόνο λειτουργίας αυτού, είναι 70 γ) Οι χώρες επιστροφής είναι : ένας υπήκοος Αιγύπτου, έξι υπήκοοι Αλβανίας, ένας υπήκοος Ινδίας, πενήντα τρεις υπήκοοι Πακιστάν, ένας υπήκοος Γκάνας, ένας υπήκοος Αλγερίας και επτά υπήκοοι Μπαγκλαντές δ) Ο αριθμός κρατουμένων που έχουν αφεθεί ελεύθεροι από το κέντρο είναι 786 ε) Ο αριθμός των κρατουμένων στο κέντρο κράτησης ανέρχεται πλέον στους 1331.

### **Εκθεση Αυτοψίας της 27<sup>ης</sup> Μαρτίου 2013**

Σε συνέχεια της αυτοψίας της 25<sup>ης</sup> Σεπτεμβρίου 2012, κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη αποτελούμενο από τις ειδικές επιστήμονες Ελένη Κουτρούμπα και Ελενα Μάρκου, επισκέφθηκε, εκ νέου, το κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας. Σκοπός της επίσκεψης, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Μαρτίου 2013, υπήρξε η διαπίστωση



των συνθηκών κράτησης των αλλοδαπών, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί, μετά την αύξηση του αριθμού των κρατούμενων στο συγκεκριμένο κέντρο κράτησης.

Το κλιμάκιο συναντήθηκε και συνομίλησε με την αστυνομική διευθύντρια Κορώνη Κωνσταντίνα, η οποία έχει την εποπτεία του κέντρου κράτησης, καθώς και την κοινωνικό λειτουργό της Ιατρικής Παρέμβασης, κα Σκλαβούνη Παρασκευή.

Σύμφωνα με την παρασχεθείσα ενημέρωση από τις παραπάνω, καθώς και τη συνομιλία του κλιμακίου με τους κρατούμενους, προέκυψαν οι ακόλουθες διαφοροποιήσεις στις συνθήκες κράτησης, σε σχέση με τις διαπιστώσεις της προηγούμενης αυτοψίας της 25<sup>ης</sup> Σεπτεμβρίου 2012:

I. Ο αριθμός των κρατούμενων αλλοδαπών ανέρχεται πλέον σε 1512 άτομα, τα οποία είναι διαμοιρασμένα στους δύο τομείς, Α΄ και Β΄. Ειδικότερα, στον Α΄ Τομέα, ο οποίος είναι δυναμικότητας 928 ατόμων, κρατούνται 800 αλλοδαποί, ενώ στον Β΄ Τομέα, δυναμικότητας 736 ατόμων, κρατούνται 712 αλλοδαποί. Παράλληλα, λειτουργεί ξεχωριστός χώρος κράτησης ανηλίκων, οι οποίοι κατά την ημέρα της αυτοψίας ανήρχοντο στον αριθμό των 40 ατόμων. Η προοπτική είναι, όπως προέκυψε από τη συζήτηση, να δημιουργηθεί και τρίτος τομέας, ώστε η συνολική δυναμικότητα των χώρων κράτησης να ανέλθει σε 2000 άτομα.

Στον προβληματισμό του κλιμακίου σχετικά με τον τριπλασιασμό σχεδόν των κρατούμενων από τον μήνα Σεπτέμβριο, διευκρινίσθηκε, εκ μέρους της αστυνομικής διευθύντριας, ότι υπήρξε και ανάλογη αύξηση των containers, έτσι ώστε σε κάθε ένα από αυτά συνεχίζουν να παραμένουν 8 κρατούμενοι.

Η Ζήτηση, ωστόσο, έχει δημιουργηθεί με την παροχή των ειδών ατομικής υγιεινής, η οποία έχει σταματήσει εδώ και τρεις μήνες. Αιτία υπήρξε, σύμφωνα με τις επισημάνσεις της κοινωνικού λειτουργού της Ιατρική Παρέμβαση, ΜΚΟ η οποία είχε και την ευθύνη της σχετικής παροχής, η εξάντληση των κονδυλίων που ήταν προορισμένα για τον σκοπό αυτό. Επιπλέον, για τον ίδιο λόγο, δηλαδή την έλλειψη κονδυλίων, είχε σταματήσει, προ τριών ημερών, και η διενέργεια καθαριότητας των χώρων κράτησης, η οποία ανήκει στην αρμοδιότητα της Ελληνικής Αστυνομίας. Η αστυνομική διευθύντρια, πάντως, τόνισε στο κλιμάκιο ότι διενεργούνται προσπάθειες, ήδη, από τον μήνα Νοέμβριο, προκειμένου να λυθεί το θέμα εκταμίευσης των



σχετικών κονδυλίων, χωρίς, ωστόσο, μέχρι την ημέρα της αυτοψίας να υπάρχουν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

III. Όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη, αυτή συνεχίζει να παρέχεται, κατά κύριο λόγο από την Ιατρική Παρέμβαση, με τη λειτουργία δύο ιατρείων και την ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη από δύο ιατρούς, δύο νοσηλευτές, έναν ψυχολόγο και μία κοινωνικό λειτουργό. Το υπάρχον, ωστόσο, ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, έχει ενισχυθεί με την παρουσία τριών ακόμη κοινωνικών λειτουργών, δύο ψυχολόγων και δύο μεταφραστών. Οι παραπάνω παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες, στο πλαίσιο προγράμματος το οποίο υλοποιείται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Σύμφωνα με την ενημέρωση που είχε το κλιμάκιο, με το παραπάνω πρόγραμμα προσελήφθησαν σε όλα τα κέντρα κράτησης της χώρας εκατό ψυχολόγοι, ογδόντα κοινωνικοί λειτουργοί και ογδόντα μεταφραστές.

IV. Σχετικά με την επικοινωνία των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, όπως προέκυψε από τη συζήτηση, αποκαταστάθηκε η τηλεφωνική επικοινωνία δεδομένου ότι εγκαταστάθηκαν πλέον τηλεφωνικές γραμμές στο κέντρο κράτησης και γίνεται κανονικά χρήση καρτοτηλεφώνων.

Υπάρχουν ώρες επισκεπτηρίου, ενώ η πρόσβαση των δικηγόρων είναι ελεύθερη.

V. Όσον αφορά το θέμα των επιστροφών, η Διευθύντρια Αλλοδαπών ενημέρωσε το κλιμάκιο ότι, για το ζήτημα αυτό είχε συναντήσεις με όλους τους Δημάρχους Αττικής, ενώ μοιράστηκαν στους Δήμους 300.000 έντυπα τα οποία περιείχαν πληροφόρηση σχετικά με τη διαδικασία των οικειοθελών επιστροφών. Μέχρις στιγμής, ωστόσο, δεν παρατηρείται σημαντικός αριθμός οικειοθελών επιστροφών.

VI. Τέλος, όπως προέκυψε από την επίσκεψη του κλιμακίου στους τομείς κράτησης και τη συνομιλία με τους κρατούμενους, η πλειοψηφία των οποίων είναι αιτούντες άσυλο, διάχυτη είναι η ψυχολογική φόρτισή τους, λόγω της αιφνίδιας αλλαγής του νομοθετικού πλαισίου (Π.Δ. 116/2012), σύμφωνα με το οποίο η κράτηση για τους αιτούντες άσυλο δύναται να παρατείνεται μέχρι δώδεκα μήνες. Πολλοί από αυτούς ήταν ήδη κρατούμενοι κατά το χρόνο αλλαγής του νομοθετικού πλαισίου και τελούσαν με την πεποίθηση ότι το διάστημα κράτησης δεν μπορούσε να υπερβεί τους έξι μήνες από την υποβολή του αιτήματος ασύλου. Η τελευταία, ωστόσο, νομοθετική εξέλιξη φαίνεται να αποτελεί αιτία έντασης, η οποία στον συγκεκριμένο κέντρο





κράτησης δεν έχει ακόμη έντονα εκδηλωθεί, αλλά σε κάθε περίπτωση υποβόσκει και εγκυμονεί τον κίνδυνο εκρηκτικών καταστάσεων.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2013

Οι διενεργήσασες την αυτοψία

Ελένη Κουτρούμπα      Ελενα Μάρκου



## ΕΚΘΕΣΗ ΑΥΤΟΨΙΑΣ

### ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

#### **I. Διαδικασία και αντικείμενο της έρευνας**

Στο πλαίσιο διερεύνησης της με αριθ. φακέλου ΦΥ 156952/2012 αναφοράς, που υποβλήθηκε από την Μη Κυβερνητική Οργάνωση «ΑΙΤΗΜΑ», σχετικά με τις συνθήκες κράτησης παρανόμως εισερχομένων και διαμενόντων αλλοδαπών στο Κέντρο Κράτησης Κορινθίας, και έχοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 5 του Ν. 3094/2003 (ΦΕΚ Α΄10/22.1.2003), σύμφωνα με τις οποίες *«ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη»*, διενεργήθηκε αυτοψία, την 23<sup>η</sup> Οκτωβρίου, 2012, ημέρα Τρίτη στον χώρο κράτησης παρανόμως εισερχομένων και διαμενόντων αλλοδαπών στην Κόρινθο Αττικής, από κλιμάκιο της Αρχής, αποτελούμενο από τον Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη, κο Βασίλη Καρύδη, υπογράφοντα την παρούσα και από τους συνεργάτες μου, κες Χρύσα Χατζή και Έλενα Μάρκου, και τον κο Γρηγόρη Τσιούκα, ειδικούς επιστήμονες στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συνηγόρου του Πολίτη.

Από την επίσκεψη στους χώρους κράτησης της Κορίνθου καθώς και από τις συζητήσεις που είχε το κλιμάκιο της Αρχής με τα αρμόδια αστυνομικά όργανα, κο Ρούσση Υποδιευθυντή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής, κο Ιωάννη Τριανταφυλόπουλο, αρχιφύλακα (υπηρετούντα στο ατύπως συσταθέν γραφείο αλλοδαπών της Διεύθυνσης), τον επικεφαλής του Κέντρου Κράτησης και λοιπά αστυνομικά όργανα, τα οποία υπηρετούν στο κέντρο, τους ιατρούς της κινητής μονάδας του ΚΕΛΠΝΟ, τους αλλοδαπούς κρατούμενους αλλά και με τον Δήμαρχο Κορίνθου, κο Αλέξανδρο Πνευματικό, σε κατ'ιδίαν επίσκεψη, μετά την αυτοψία, προέκυψαν οι ακόλουθες διαπιστώσεις.



## II. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

### Κτιριακές Εγκαταστάσεις – Υποδομές

Το Κέντρο Κράτησης στεγάζεται στις εγκαταστάσεις του 6<sup>ου</sup> πεζικού τάγματος, το οποίο μετετράπη σε κέντρο κράτησης και λειτουργεί ως τέτοιο από την 22<sup>η</sup> Αυγούστου 2012. Κατά την επίσκεψη του κλιμακίου της Αρχής, από το σύνολο των χώρων του στρατοπέδου χρησιμοποιούνταν για την κράτηση των αλλοδαπών δύο χώροι αποτελούμενοι από δύο κτίρια ο καθένας, τα οποία βρίσκοντα αντικρυστά. Κάθε χώρος διαθέτει μεγάλο προαύλιο χώρο, στον οποίο κινούνται ελεύθερα οι αλλοδαποί και περικλείεται με περίφραξη τύπου NATO (ψηλός φράχτης ο οποίος καταλήγει σε αγκαθωτό πλέγμα). Από το σύνολο των τεσσάρων κτιρίων, κατά την επίσκεψή μας, χρησιμοποιούνταν τα τρία. Κάθε κτίριο αποτελείται από δύο ορόφους, με τέσσερις μεγάλους θαλάμους, δύο ντουζιέρες και τέσσερις τουαλέτες ανά όροφο. Σε κάθε θάλαμο υπάρχουν διώροφα κρεβάτια, τα οποία, ωστόσο, φαίνεται να είναι τοποθετημένα σε ανεκτή απόσταση μεταξύ τους. Το κλιμάκιο της Αρχής επισκέφθηκε και το τέταρτο (άδειο) κτίριο, εντός του οποίου ελάμβαναν χώρα σχετικές εργασίες επισκευής (ελαιοχρωματισμός χώρων και επισκευές στους χώρους υγιεινής. Κατά την συνομιλία του κλιμακίου της Αρχής με τον Αναπληρωτή Αστυνομικό Διευθυντη, οι εργασίες επισκευής στο σύνολο των χώρων χρηματοδοτήθηκαν από το ταμείο εξωτερικών συνόρων ενώ περαιτέρω γίνονται διαβουλεύσεις για την διαδικασία παραχώρησης τεσσάρων ακόμη κτιρίων που υπάρχουν στους χώρους του στρατοπέδου.

Παρά τις διενεργηθείσες επισκευές, στους χώρους που επισκέφθηκε η Αρχή παρατηρήθηκε ότι, παρότι υπάρχει εγκατάσταση θέρμανσης (καλοριφέρ) αυτή δεν λειτουργεί, λόγω οικονομικής αδυναμίας προμήθειας πετρελαίου. Παρατηρήθηκε σημαντικά χαμηλή θερμοκρασία εντός των χώρων κράτησης ενώ οι κρατούμενοι μας επιβεβαίωσαν ότι το κρύο είναι ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα για αυτούς και αναμένεται να γίνει χειρότερο, ευλόγως, τους επόμενους μήνες. Αλλωστε παρατηρήθηκε ότι όλοι οι κρατούμενοι προσπαθούσαν, κατά την συνομιλία του κλιμακίου της Αρχής μαζί τους, να προστατευτούν από το κρύο με κάθε τρόπο (κασκόλ, χοντρά μπουφάν, κουβέρτες κλπ).



Από τις συνομιλίες του κλιμακίου της Αρχής με τον αναπληρωτή αστυνομικό διευθυντή προέκυψε ότι το ζήτημα της έλλειψης νερού που είχε παρατηρηθεί από άλλους φορείς κατά το προγενέστερο χρονικό διάστημα είχε με κάποιον, αδιευκρίνιστο τρόπο, αποκατασταθεί, καθώς η διακοπή του νερού οφειλόταν σε σχετική ενέργεια του Δήμου λόγω σχετικών υψηλών ανεξόφλητων οφειλών του λειτουργούντος, κατά το παρελθόν, στρατοπέδου. Ωστόσο, αυτός ο αδιευκρινιστος τρόπος με τον οποίο η παροχή του νερού αποκαταστάθηκε δημιουργεί έντονους προβληματισμούς για την τύχη της παροχής αυτής στο μέλλον. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι, όπως προέκυψε από την σχετική συνάντηση που είχε το κλιμάκιο της Αρχής με τον Δήμαρχο της Κορίνθου, κο Πνευματικό, ο τελευταίος έχει υποβάλει μήνυση κατά του Αστυνομικού Διευθυντή Κορίνθου, για παράνομη, κατά τους ισχυρισμούς του Δημάρχου, αποκατάσταση της παροχής του νερού.

### **Κρατούμενοι**

Κατά την ημέρα της επίσκεψης του κλιμακίου της Αρχής, κρατούνταν στους παραπάνω χώρους περίπου 700 άτομα. Ειδικότερα, σε κάθε κτίριο κρατούνταν περίπου 256 άτομα και σε κάθε όροφο περίπου 128. Με δεδομένο ότι σε κάθε όροφο υπάρχουν τέσσερις θάλαμοι, φαίνεται να κρατούνταν σε κάθε θάλαμο περίπου 32 άτομα.

Δυνάμει του με αριθ. πρωτ. 1016/53/31/30.10.2012 εγγράφου του γραφείου αλλοδαπών της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κορίνθου το οποίο εστάλη στην Αρχή σε απάντηση προφορικού αιτήματός μας (διατυπωθέντος κατά την επίσκεψή μας) ενημερωθήκαμε ότι, μέχρι την 30.10.2012, το εν λόγω κέντρο κράτησης είχε διαχειριστεί 956 συνολικά αλλοδαπούς εκ των οποίων παρέμεναν κρατούμενοι 706.

Οι κρατούμενοι ήταν εθνικότητας, κυρίως, Πακιστάν (195 άτομα), Αφγανιστάν (163 άτομα), Μπαγκλαντές (104 άτομα), Αλγερίας (70), Μαρόκο (31) και, μεταξύ άλλων βρισκόνταν κρατούμενοι 11 Σύριοι, οι οποίοι, όπως μας ενημέρωσε ο αναπληρωτής αστυνομικός διευθυντής, αφήνονται αμέσως ελεύθεροι, χωρίς ωστόσο να επιβεβαιωθεί το γεγονός αυτό κατά τις συνομιλίες του κλιμακίου της Αρχής με τους κρατούμενους.



Σημειώνεται ιδιαίτερος ότι στο κέντρο συναντήσαμε δύο (2), τουλάχιστον, κρατούμενους αλλοδαπούς, οι οποίοι μας υπεδείχθησαν από τους λοιπούς κρατούμενους, τα χαρακτηριστικά των οποίων μας επέτρεψαν, με σχετική ασφάλεια, να διαπιστώσουμε, με γυμνό οφθαλμό, ότι επρόκειτο για ανήλικους, οι οποίοι ωστόσο, κρατούνταν μαζί με τους ενήλικες. Το γεγονός αυτό επαναφέρει το επισημανθέν αρκετές φορές στο παρελθόν από την Αρχή ζήτημα της διαπίστωσης της ανηλικότητας με σαφή και αποτελεσματικά κριτήρια και μεθόδους.

### **Καθεστώς κράτησης**

Εκ του συνόλου των 956 κρατούμενων που έχει διαχειριστεί (από τον Αύγουστο 2012) το εν λόγω κέντρο κράτησης, 52 αλλοδαποί φαίνεται να έχουν ζητήσει να ενταχθούν στο πρόγραμμα εθελούσιας επιστροφής, εκ των οποίων οι 28 είχαν ήδη μεταφερθεί (μέχρι την 30.10.2012) στην Διεύθυνση Αλλοδαπών Αθηνών προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία, ενώ για τους υπόλοιπους 24 αναμενόταν η έγκριση της μεταγωγής τους στην προαναφερομένη υπηρεσία. Εκ του ως άνω συνόλου των κρατούμενων, επίσης, 341 άτομα φέρονται να έχουν υποβάλει αίτημα ασύλου (στην Αστυνομική Διεύθυνση Κορίνθου ή σε άλλες Αστυνομικές Διευθύνσεις), ενώ εξ αυτών φέρονται να παραμένουν κρατούμενοι 244 αλλοδαποί. Κατά το διάστημα λειτουργίας του Κέντρου έχουν αφεθεί ελεύθεροι, είτε με την διαδικασία του ασύλου είτε επειδή συμπλήρωσαν τον ανώτατο επιτρεπόμενο χρόνο κράτησης 121 αλλοδαποί. Ως εκ τούτου, οι υπόλοιποι κρατούμενοι εξακολουθούν να βρίσκονται υπό το καθεστώς της αναγκαστικής απομάκρυνσης, δεδομένου ότι το σύνολο των αλλοδαπών έχει συλληφθεί εντός της χώρας και έχει μεταφερθεί στο εν λόγω κέντρο από διάφορες περιοχές όπως Αττική, Σπάρτη, Πάτρα, Θεσπρωτία κλπ. Από μία πρόχειρη ανάλυση των παραπάνω στατιστικών δεδομένων προκύπτει μάλλον αβίαστα ότι ο αριθμός των πραγματοποιηθεισών απελάσεων αλλοδαπών στις χώρες καταγωγής είναι πολύ μικρότερος του αριθμού των κρατούμενων αλλοδαπών, για λόγους που πιθανόν, όπως προέκυψε από τις συζητήσεις, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην απροθυμία συνεργασίας των διαφόρων προξενείων των χωρών καταγωγής, γεγονός το οποίο ωστόσο δημιουργεί έναν προβληματισμό ως προς την αποτελεσματικότητα του





μέτρου της συλλήβδην σύλληψης και κράτησης ενός τέτοιου μεγάλου αριθμού αλλοδαπών ανά τη χώρα

Αξίζει να σημειωθεί ότι από τις κατ'ιδίαν συνομιλίες του κλιμακίου της Αρχής με τους αλλοδαπούς προέκυψε ότι ένας τουλάχιστον εξ αυτών φαίνεται μεν να τελούσε υπό καθεστώς παράνομης παραμονής στη χώρα, ωστόσο, προφανώς βρισκόταν αρκετά χρόνια στην Ελλάδα, καθώς μιλούσε αρκετά καλά ελληνικά έχοντας υιοθετήσει την τοπική προφορά της περιοχής της Σπάρτης, όπου και συνελήφθη.

Τέλος, αναφέρεται ότι κατά τις συνομιλίες του κλιμακίου με τους κρατούμενους αλλοδαπούς προέκυψε ότι ένας σημαντικός αριθμός κρατουμένων είχαν υποβάλει, κατά την διάρκεια της κράτησής τους, αίτημα ασύλου. Ωστόσο, τα άτομα παρέμεναν κρατούμενοι, παρά το γεγονός ότι είχε παρέλθει το τρίμηνο, κατά το άρθρο 13 του π.δ 114/2010, ανώτατο όριο κράτησης, από την υποβολή του αιτήματος ασύλου, πριν την 19.10.2012, ημέρα κατά την οποία δημοσιεύθηκε το π.δ 116/2012, δυνάμει του οποίου αυξήθηκε ο επιτρεπόμενος νόμιμος χρόνος κράτησης.

## **ΦΥΛΑΞΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ**

Το Κέντρο λειτουργεί υπό την επίβλεψη τριμελούς κλιμακίου αποτελούμενου από ανώτατο αξιωματικό, επικεφαλής, (ο οποίος, όπως προέκυψε από τις συνομιλίες του κλιμακίου μαζί του προέρχεται από την υπηρεσία της Τροχαίας) και δυο αστυνομικά όργανα βοηθούς. Υπάρχουν δύο αξιωματικοί υπηρεσίας σε κάθε κτίριο, ένα άτομο στην πύλη και έξι (6) σκοποί ανά οκτάωρη βάρδια. Επίσης, για την φύλαξη των κρατουμένων διατίθενται δέκα άτομα (στατική δύναμη) ενώ καθημερινά βρίσκονται στο κέντρο 5 διμοιρίες ΜΑΤ (οι οποίες έρχονται από Αθήνα) σε τρεις (3) βάρδιες.

Στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι από τις συνομιλίες του κλιμακίου της Αρχής με τα αρμόδια αστυνομικά όργανα προέκυψε ότι στην Αστυνομική Διεύθυνση Κορίνθου ξεκίνησε πρόσφατα να λειτουργεί, ατύπως, γραφείο αλλοδαπών – ασύλου, προκειμένου να διαχειρίζεται τα ζητήματα των αλλοδαπών κρατουμένων του κέντρου, για το οποίο διατίθενται οκτώ (8) άτομα από το προσωπικό της Διεύθυνσης. Αίτημα όλων των αρμοδίων αστυνομικών οργάνων, κατά τις συνομιλίες, ήταν να συσταθεί Υπηρεσία Αλλοδαπών – υπαγόμενη στην Αστυνομική Διεύθυνση, η οποία να



στεγάζεται εντός του Κέντρου Κράτησης, με σκοπό την άμεση και αποτελεσματική διεκπεραίωση των σχετικών υποθέσεων.

### **Ατομική υγιεινή/ Διατροφή – Ενδιαίτηση**

Σύμφωνα με την ενημέρωση που έλαβε το κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη, πρόσφατα αγοράστηκαν προμήθειες κουβερτών ενώ αναμενόταν η προμήθεια ειδών υγιεινής (σαπούνι, σαμπουάν, οδοντόκρεμα, οδοντόβουρτσα, χαρτί υγείας). Ως εκ τούτου, προέκυψε ότι, τουλάχιστον κατά το προγενέστερο χρονικό διάστημα λειτουργίας του Κέντρου, υπήρχε παντελής έλλειψη των ανωτέρω, ενώ, δεν μπορούμε να επιβεβαιώσουμε εάν οι δηλωθείσες αγορές προμηθειών πράγματι έλαβαν χώρα και έφθασαν εγκαίρως.

Όσον αφορά τη σίτιση των κρατουμένων, αυτή παρέχεται από 2 εταιρείες τροφοδότησης (catering), οι οποίες έχουν συμβληθεί με τη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής για τον σκοπό αυτό και αποτελείται από τρία γεύματα ημερησίως (πρωινό, μεσημεριανό και βραδυνό). Ωστόσο, έντονες ήταν οι διαμαρτυρίες των κρατουμένων αλλοδαπών για την ποσότητα και την ποιότητα του φαγητού, καθώς, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους, αυτό συνίστατο σε μεγάλο βαθμό σε ζυμαρικά, πατάτες και όσπρια, (καθόλου φρούτα και ελάχιστο κρέας) παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με τα αναφερόμενα σε έγγραφο που εστάλη στην Αρχή μας (αριθ. πρωτ. 1028/4/104/14-ιε/21.12.2012) το εβδομαδιαίο διαιτολόγιο φαίνεται να περιλαμβάνει κρέας τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα.. Από τις συνομιλίες του κλιμακίου της Αρχής δε, προέκυψε προβληματισμός σχετικά με τη σχέση κόστους – ποιότητας της παρεχόμενης σίτισης.

### **Υγειονομική περίθαλψη –ψυχολογική υποστήριξη**

Στο Κέντρο Κράτησης υπάρχει κινητή μονάδα ΚΕΛΠΝΟ, η οποία αποτελείται από έναν ιατρό και δύο άτομα προσωπικό. Η εν λόγω μονάδα φάνηκε να διαχειρίζεται επαρκώς τα απλά περιστατικά, καθημερινά, δίνοντας «χαρτάκι» προτεραιότητας στους κρατουμένους, ωστόσο, ο έλεγχος αυτός φάνηκε να αντιμετωπίζει τα περιστατικά κυρίως στο πλαίσιο προληπτικού ιατρικού ελέγχου, κυρίως όσον αφορά την διάγνωση μεταδοτικών ασθενειών. Για τα λοιπά ιατρικά περιστατικά, όπως μας ενημέρωσαν τα



μέλη της ομάδας ΚΕΛΠΙΝΟ χορηγείται παραπεμπτικό σημείωμα, ενώ η μεταφορά προς το Νοσοκομείο φαίνεται να γίνεται με όχημα της Αστ/κής Διεύθυνσης, όταν συμπληρωθεί αριθμός 3-4 ατόμων.

### **Νομική συμπαράσταση - Επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον**

Όπως προέκυψε από τη συζήτηση του κλιμακίου με τα αρμόδια αστυνομικά όργανα, επιτρέπεται η πρόσβαση δικηγόρων στον χώρο κράτησης και η επικοινωνία τους με τους κρατούμενους. Μάλιστα, κατά την πραγματοποιηθείσα επίσκεψή μας στο Κέντρο, συναντήσαμε νεαρή δικηγόρο να συζητά με αλλοδαπό κρατούμενο, η οποία, όπως ενημερωθήκαμε από τα αστυνομικά όργανα, εμφανιζόταν τακτικά στο κέντρο, προκειμένου να συνομιλήσει με διαφορετικούς, κάθε φορά, αλλοδαπούς. Ωστόσο, δεν φάνηκε να υπάρχει ένας τρόπος συστηματικής ενημέρωσης των κρατουμένων για τα νομικά ζητήματα, ρόλος που φαίνεται να επαφίεται αποκλειστικά στα αστυνομικά όργανα, οι οποίοι διαθέτουν διερμηνείς από το πρόγραμμα που υλοποιεί η ΜΚΟ «Μετάδραση».

Η επικοινωνία των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον δεν φάνηκε να αντιμετωπίζει προβλήματα.

### **ΜΚΟ – τοπική κοινωνία**

Η τοπική κοινωνία ήταν μάλλον απύσχα, όχι μόνο στο ζήτημα της ενημέρωσης και νομικής συμπαράστασης των κρατουμένων αλλά στο σύνολο των ζητημάτων που αφορούν τα δικαιώματά τους ή την διευκόλυνση της αξιοπρεπούς διαβίωσής τους, μέσω εθελοντικών πρωτοβουλιών, γεγονός το οποίο προέκυψε όχι μόνον από την έλλειψη δραστηριοποίησης τοπικής ΜΚΟ ή άλλων φορέων, ή εθελοντών αλλά εντοπίστηκε ιδιαίτερος κατά την διάρκεια συνομιλίας του κλιμακίου της Αρχής με τον Δήμαρχο Κορίνθου, σε σχετική συνάντηση. Συγκεκριμένα :

Όπως προέκυψε από την εν λόγω συνομιλία τα ζητήματα της λειτουργίας του Κέντρου αντιμετωπίζονται ως ιδιαίτερος σημαντικά και αποτελούν σημείο τριβής στις σχέσεις των πολιτών με τους τοπικούς φορείς. Το ενδιαφέρον του Δημάρχου, όπως διαφάνηκε, εστιάζεται κυρίως στην ικανοποίηση των αιτημάτων των πολιτών (οι οποίοι επιθυμούν τουλάχιστον την απομάκρυνση του κέντρου από τον αστικό ιστό, σε



προτεινόμενη περιοχή περίπου 10 χιλ. έξω από την πόλη) χωρίς ωστόσο οι προσπάθειές του να στοχεύουν ιδιαίτερος στην ορθότερη ενημέρωση της κοινής γνώμης ή την διαβούλευση μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, προς εξεύρεση λύσεων κοινά αποδεκτών (ζήτημα το οποίο, ωστόσο, αποτέλεσε την κύρια πρόταση του Αστυνομικού Διευθυντή προς το κλιμάκιο της Αρχής). Όπως μας τονίστηκε, τυχόν προτεινόμενα από την κεντρική διοίκηση «αντισταθμιστικά» μέτρα, δεν ενδιαφέρουν την τοπική κοινωνία η οποία είναι ιδιαίτερος θορυβημένη από συχνά περιστατικά κλοπών και παράνομης εκμετάλλευσης δημοτικού πάρκινγκ, πράξεις που φαίνεται να αποδίδονται σε αλλοδαπούς, ενώ η αναμενόμενη δημιουργία καταστήματος κράτησης στην περιοχή αναμένεται να εντείνει ακόμη περισσότερο τις αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας. Εν κατακλείδι, διαφάνηκε έντονη απροθυμία του Δημάρχου συνδρομής των αρχών προς διευκόλυνση λειτουργίας του κέντρου. Στο σημείο αυτό υπενθυμίζεται το ζήτημα της υποβληθείσας μήνυσης του τελευταίου, κατά του Αστυνομικού Διευθυντή, για την, κατά τους ισχυρισμούς του Δημάρχου, παράνομη επανασύνδεση της παροχής νερού στο κέντρο, ενώ το ζήτημα της αποκομιδής των σκουπιδιών του κέντρου φάνηκε να είναι ακόμη ένα σημείο αιχμής το οποίο δεν έχει επιλυθεί με αποτελεσματικό τρόπο, καθώς οι δημοτικές υπηρεσίες αρνούνται πλέον να διευθετήσουν το ζήτημα, δοθέντος ότι η εν λόγω υπηρεσία δέον, σύμφωνα με τον Δήμαρχο, να είναι ανταποδοτική. Τέλος, ο Δήμαρχος μας έθεσε με έμφαση το ζήτημα της αμφισβήτησης νόμιμης λειτουργίας του κέντρου και δη, της τήρησης των νομίμων διατυπώσεων παραχώρησης (απουσία σχετικής διοικητικής πράξης χαρακτηρισμού) αυτού από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για τους σκοπούς της λειτουργίας του Κέντρου, αλλά και την έντονη αντίθεσή του στο γεγονός της λειτουργίας του στα όρια του αστικού ιστού.

**Αθήνα, την 23<sup>η</sup> /10/2012**  
**Οι διενεργήσαντες την αυτοψία**

**Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη**  
Βασίλης Καρύδης

**Ειδικόί Επιστήμονες**  
Έλενα Μάρκου  
Γρηγόρη Τσιούκας  
Χρύσα Χατζή